

QARABAĞ

AZƏRBAYCANDIR

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzətdir

SƏS

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

Nö 089 (6289) 22 may 2021-ci il. Qiyməti 40 qəpik

"Əlincə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı.

"Birləşmiş Krallıqdan Azərbaycana 30 milyard dollardan çox investisiya yatırılıb"

Prezident İlham Əliyev Böyük Britaniyanın ixracat nazirini qəbul edib

Bax 2

Əlcəzair portalı:
"Azərbaycan dağıdılmış
məscidləri bərpa edir"

Əlcəzairin
"Əl Hərīr" portala
lında Milli Məclisin deputati
Könül Nurullayevanın "Azər-
baycan dağıdılmış
məscidləri bərpa edir" sər-
lövhəli məqaləsi
yayımlanıb...

**Erməni barbarlığı: dağdırılan
tarixi və dini abidələr**

Azərbaycan xalqı 30 ilə yaxın bir zamandan sonra işğaldan azad olunmuş torpaqlarımızda erməni
vehşiliyinin izləri ilə daha yaxından tanış olur...

Bax 10

**Analar körpələrini niya dayaya emanət
edir: məcburiyyətdən, yoxsa...?**

Onu 9 ay bətninizde
gəzdirdiniz, ağrı və se-
vincə dünyaya getirdiniz,
gecələr beşiyi başında
yuxusuz qaldınız, onu sū-
dünüzle bəslədiniz, onun üçün çox...

Bax 15

**Metro hansı tarixdə
acılacaq?- qurum
rəsmisi açıqladı**

Bax 11

iordaniya agentliyi:
Qarabağ
Zəfərinin davamı
olan "Xarıbülbü"

Bax 3

**Birinci vitse-prezident
Mehriban Əliyeva 21 may - Dialoq
və inkişaf naminə Ümumdünya
Mədəni Müxtəliflik Günü
münasibətilə paylaşım edib**

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti
Mehriban Əliyeva rəsmi ins-
taqram səhifəsində 21 may -
Dialoq və inkişaf naminə
Ümumdünya Mədəni Müxtə-
liflik Günü münasibətilə pay-
laşım edib. AZƏRTAC xəber
verir ki, paylaşımında deyilir:

Bax 2

**"Ermənistən minalanmış arazilərin xəritələrini
verməkdən imtina etməsi ciddi narahatlıq doğurur"**

Dünən Azərbaycanın xarici iş-
ler naziri Ceyhun Bayramov
Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinin
131-ci iclasında iştirak edib. Xarici İş-
lər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarə-
sindən bildiriblər ki, iclasda çıxış
edən nazir bu il yanvarın 25-də Azərbaycanın Avropa Şu-
rasına üzvlüyünün 20-ci ildönümünün tamam olduğunu
vurğulayıb.

Bax 3

**Birinci "Davamlı İnkışaf Məktəbi"
layihəsinə bitəraf gənclər də qoşula bilər**

"Yeni Azərbaycan Partiyası
Gənclər Birliyinin böyük
layihə təşəbbüsündən biri olan bi-
birinci "Davamlı İnkışaf Məktəbi" layi-
həsini silsilə formada həyata keçir-
məyi planlaşdırırıq". Bu barədə YAP
Gənclər Birliyinin sədri Bəxtiyar İslamov
"Yeni TV"-nin canlı yayımında məlumat verib..."

Bax 11

**Ən böyük
fərari Sarkisyanla
Koçaryandır**

"Ermənistən İstintaq Ko-
mitəsinin ötən ilin 22 dekabr tarixli məlumatına görə fə-
rərlilik edən 1358 nəfərə cinayət işi qaldırılıb. Sonra məlu-
mat qapalı saxlanılıb, lakin qeyri-rəsmi mənbələr ittihad
olunanların 10000 nəfərə yaxın olduğunu bildirir..."

Bax 11

**Keyn "Tottenham"ı
bu kluba dəyişir**

Bax 16

“Birləşmiş Krallıqdan Azərbaycana 30 milyard dollardan çox investisiya yatırılıb”

Prezident İlham Əliyev Böyük Britaniyanın ixracat nazirini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 21-də Böyük Britaniyanın ixracat naziri Graham Stuart qəbul edib. AZƏRTAC xəbər verir ki, britaniyalı naziri salamlayan Prezident İlham Əliyev dedi:

- Əminəm ki, komissiyinin gündəliyi çox genişdir, çünkü siz birləlikdə çoxlu işlər görməlisiniz. Əminəm ki, sizin sefəriniz planlarımızın icrasında və yeni tədbirlərin planlaşdırılmasında çox önemli bir addım olacaqdır. Əlbətə ki, səfər uğurla inkişaf edən ikitərəfli əlaqələrimizi həttə daha da gücləndirəcəkdir. Sizin bildiyiniz ki-

mi, mən dəfələrlə Birləşmiş Krallıqda olmuşam. Sonuncu səfərim üç il bundan əvvələ təsadüf edib. Onda o vaxtki Baş nazir xanım Mey ilə görüşməsdən və çox yaxşı müzakirəmiz olmuşdur. Bundan sonra pandemiyyaya baxmayaq münasibətlər çox fəal fazada idi. Beləliklə, bu ilin fevral ayında biz nazir xanım Mortonu qəbul etdik. Onunla da yaxşı səhbətimiz oldu. İn-

di siz səfər edirsınız. Bütün bunlar çox fəal siyasi dialogu və iqtisadi sahəde böyük perspektivləri nümayiş etdirir.

Sizin Azərbaycana gəlmişinizdən əvvəl məlumatlara nezər saldım və gördüm ki, Birləşmiş Krallıqdan Azərbaycana 30 milyard dollar dan çox investisiya yatırılıb. Bu, həqiqətən də çoxdur. Bu, bizim inkişafımıza kömək edib. Bu, bize nəinki təkcə neft və qaz sənayesini inkişaf etdirməyə kömək edir, eyni zamanda, ümumi inkişafımıza kömək edir. Çünkü bu investisiya bizim bündəmizdən daxil olan və qeyri-neft sahələrinə təkrar investisiya kimi yatırıldığımız gəlirlərə getirib çıxarmışdır. Bu gün əməkdaşlıq çox fəal şəkildə davam edir. BP 30 il ərzində və ən azından bundan sonra da 30 il ərzində bizim strateji tərəfdəsimizdir, çünki yeni perspektivlər var, yeni müqavilələr imzalanıb.

Sizin bildiyiniz kimi, həm BP, həm də Azərbaycan bərpəpaolunun enerji mənbələri üzrəndə fəal çalışırlar. Bu yaxınlarda naziriniz mənə məlumat verib ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə gənəş enerjisinin istehsalına investisiya yatırmaq planı var. Xüsusilə Qarabağın işğaldan azad olunmuş ərazilərini “yaşıl zona” və “ağlılı şəhər” elan etdiyimizi nəzərə alsaq, bu, bizim üçün çox faydalı olacaqdır. Eyni zamanda, qeyd etmək istəyirəm ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpası istiqamətində bizimlə işləmək üçün ilk əcnəbi şirkətlər sırasında Britaniya şirkətlərini de tərəfdəsimiz qismində dəvet etmişik və bu proses artıq başlayıb. Artıq şəhərlərin baş planları hazırlanmışdır və biz çox fəal fazadayı-

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva 21 may - Dialoq və inkişaf naminə Ümumdünya Mədəni Müxtəliflik Günü münasibətilə paylaşım edib

21 may

Ümumdünya
Mədəni Müxtəliflik
Günü

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva rəsmi instaqram səhifəsində 21 may - Dialoq və inkişaf naminə Ümumdünya Mədəni Müxtəliflik Günü münasibətilə paylaşım edib. AZƏRTAC xəbər verir ki, paylaşımda deyilir:

“Bu gün 21 may - Dialoq və inkişaf naminə Ümumdünya Mədəni Müxtəliflik Günüdür. Bu gün dünya xalqlarına bir-biriనı daha yaxşı anlamağı və başqa millətlərin dəyərlərinə hörmət etməyi öyrənmək imkanı verir. Məhz humanitar əməkdaşlıq, mədəniyyətlərarası əlaqələr, başqa mədəniyyətin qarvanılması, onu anlamaq, mahiyətinə varmaq, kömək etmək cəhdleri müasir dönyamızın tez-tez üzəşdiyi ksenofobiya və terrorizm kimi neqativ hallara qarşı mübarizədə çox mühüm silahdır. Men dünyanın bütün xalqlarına səmimi-qəlbdən möhkəm cansaqlığı və xoşbəxtlik, bütün ölkələrə firavanlıq, sülh, əmin-amanlıq və təhlükəsizlik arzuluyam!“

Əlcəzair portalı: “Azərbaycan dağıdılmış məscidləri bərpa edir”

Əlcəzairin “Əl Hərir” portallında Milli Məclisin deputati Kənul Nurullayevanın “Azərbaycan dağıdılmış məscidləri bərpa edir” sərlövhəli məqaləsi yayımlanıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, məqalədə İslam dünyasının bir üzvü olan Azərbaycanda dini dəyərlərə böyük ehəmiyyət verildiyi, müxtəlif dinlərin dövlətin himayəsi altında olduğu qeyd olunur. Diqqətə çatdırılır ki, torpaqlarının işgaldən azad edilməsi uğrunda müharibədə Qəlebe qazanan ölkəmizdə İslam irlisinin qorunması, 30 il ərzində erməni vandallarının ərazilərimizdə viran qoyduqları abidələrin, o cümlədən məscidlərin bərpası istiqamətində işlərə başlanılıb.

Müllif qeyd edir ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev mayın 12-də qədim mədəniyyət paytaxtı olan Şuşada yeni məscidin təməlini qoyub, burada “Xaribüləb” musiqi festivalı keçirilib. Azərbaycanın bu qədim şəhərində uzun fasilədən sonra cümlə namazı da qılınlıb. Şuşada 17 məscidin olduğu və onların erməni işgalçıları tərəfindən dağıdıldığı vurgulanınan məqalədə qeyd edilir ki, məscidlərin bərpasını Heydər Əliyev Fondu həyata keçirəcək.

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva: Tahir Salahov səmimi, son dərəcə bacarıqlı və səxavətli insan idı

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva Xalq rəssamı Tahir Salahovun vəfati ilə bağlı rəsmi instaqram səhifəsinə paylaşım edib. AZERTAC-in məlumatına görə, paylaşımın deyilir:

"Tahir Salahov səmimi, son dərəcə bacarıqlı və səxavətli insan idı. O, özünün çoxşaxəli istedadı, tükənməz enerjisi, peşəsinə hədsiz sədəqəti sayəsində bütün dünyada sənətsevərlərin böyük və sonsuz sevgisini qazanmışdır. Tahir Salahovun nurlu xatirəsi doğmalarının, hemkarlarının, dostlarının və onun nadir istedadının çoxsaylı pərestişkarlarının qəlbində əbədi yaşayacaqdır."

"Ermənistanın minalanmış ərazilərin xəritələrini verməkdən imtina etməsi ciddi narahatlıq doğurur"

Dünen Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Avropa Şurası Nazirler Komitesinin 131-ci iclasında iştirak edib. Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən bildiriblər ki, iclasda çıxış edən nazir bu il yanvarın 25-də Azərbaycanın Avropa Şurasına üzvlüyünün 20-ci ildönmünün tamam olduğunu vurğulayıb. C.Bayramov deyib ki, Avropa Şurasına üzv olduğu müddədə Azərbaycan bu təşkilat və onun müxtəlif təsisatları ilə bütün istiqamətləri üzrə konspektiv əməkdaşlığı feal şəkildə celb

edilib, bu əməkdaşlığın qarşılıqlı hörmət və anlayış əsasında davam etdirilməsində maraqlı olub.

Nazir Ceyhun Bayramov cari ilin Azərbaycanın 1991-ci ildə müstəqilliyinin bərpasının 30-cu ildönmünün qeyd olunduğu və müstəqillik dövründə ilk silahlı münaqişəsiz il olduğunu vurğulayıb. 2020-ci il noyabrın 10-da Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan liderleri tərəfindən imzalanmış üçtərəfli Bəyanatın Ermənistan ilə Azərbaycan arasında 30 ilə yaxın davam edən silahlı münaqişəyə son qoymuşu diqqətə çatdırılıb. Bu sənədin iki ölkənin suvereniliyi, ərazi bütövlüyü və beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərinin toxunulmazlığına qarşılıqlı hörmət əsasında Ermənistan ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin normallaşması üçün lazımı şərait yaratdığı iclas iştirakçılarının diqqətinə çatdırılıb.

Eyni zamanda, C.Bayramov hələ də Ermənistan tərəfindən 10 noyabr

tarixli Bəyanatdan və ümumilikdə beynəlxalq humanitar hüquqdan irəli gələn öhdəliklərin pozulmasının şahidi olduğumuzu təsəssüflə qeyd edib. Bu xüsusda, Ermənistanın hələ də Azərbaycanın işğaldan azad olmuş ərazilərində yerləşdirilmiş minaların xəritələrini verməkdən imtina etmesinin, eləcə də Ermenistan 1991-1994-cü illər ərzində Azərbaycana qarşı törətdiyi hərbi təcavüz nəticəsində itkin düşmüş 4000-e yaxın azərbaycanının taleyi barədə məlumatı təqdim etməsini ciddi narahatlıq doğurduğu vurğulanıb.

Nazir Avropa Şurası da daxil olmaqla, beynəlxalq ictimaiyyəti Ermənistanı revanşist fealiyyət və Azərbaycana qarşı nifrətdən imtina edərək, davamlı sülh, regional əməkdaşlıq və inkişaf üçün nadir imkandan istifadə etməyə inandırmaqdə qətiyyət nümayiş etdirməyə çağırıb.

Ceyhun Bayramov çıxışında Avropa Şurası Nazirler Komitəsində sədrliyini müvəffəqiyyətlə başa vurması münasibətə Almaniyani təbrik edib və Macaristana gələcək sədrliyi dövründə Azərbaycanın tam dəstəyi ni ifadə edib.

İordaniya agentliyi: Qarabağ Zəfərinin davamı olan "Xarıbülbül" festivalı daha bir uğur hekayəsidir

İordaniyanın "Nayrouz" informasiya agentliyinin saytında AZERTAC-in idarə Heyətinin sədri Aslan Aslanovun "Xarıbülbül"ün qaydışı və Şuşadan dünyaya verilən mesajlar" sərlövhəli məqaləsinin əreb dili tərcüməsi dərc olunub.

Qarabağ Zəfərinin davamı olan "Xarıbülbül" musiqi festivalının daha bir uğur hekayəsi olduğu vurğulanın məqalədə tarixə yazılan bu günlərin uzun illərin ayrılmışından sonra qovuşduğumuz, qucaqladığımız yurd yeri, bənzərsiz hadisə olduğu qeyd edilir. Müəllif yazır ki, "Xarıbülbül"ün qaydışı multikulturalizmin Azərbaycan modelinin daha bir parlaq nümayışı idi və qədim Şuşadan dünyaya musiqinin dili ilə ibrətamız mənə-

vi-siyasi mesajlar ünvanlanırdı. Məqalədə iordaniyalı oxuculara əyilməyən, sənmayan və Azərbaycan ruhunu qoruyan Şuşanın tarixi, ulu öndər Heydər Əliyevin bu qədim şəhər haqqında kəlamları, Prezident İlham Əliyevin ata vəsiyyətini yerinə yetirirək mədəniyyət paytaxtimizi düşmən işgalindən azad etməsi barədə geniş məlumat verilir. Müəllif vurğulayıb ki, musiqi və birlik, qayğı və mili ləyaqət bayramı olan "Xarıbülbül" festivalı Vətən uğrunda canlarıını feda etmiş şəhidlərimizin ezziz xatirəsinə həsr edilmişdi. Yazında Şuşadan dünyaya verilən mühüm mesajlardan bəhs olunur.

Tahir Teymur oğlu Salahov

Azərbaycan medəniyyətinə ağır itki üz vermişdir. Azərbaycan təsviri sənətinin görkəmli nümayəndəsi, dünya şöhrəti rəssam, SSRİ və Azərbaycan Respublikasının Xalq rəssamı, Rusiya Rəssamlıq Akademiyasının vitse-prezidenti, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı, SSRİ və Azərbaycan Respublikasının Dövlət mükafatları laureati, Heydər Əliyev Müqəddəsi laureati, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdçüsü Tahir Teymur oğlu Salahov 2021-ci il mayın 21-də ömrünün 93-cü ilində vəfat etmişdir.

Tahir Salahov 1928-ci il noyabrın 29-da Bakı şəhərində anadan olmuşdur. Orta məktəbi bitirdikdən sonra o, 1945-1950-ci illərdə Əzim Əzimzadə adına Azərbaycan Rəssamlıq Məktəbində, 1951-1957-ci illərdə V.I.Surikov adına Moskva Dövlət Rəssamlıq Institutunda təhsil almışdır.

Tahir Salahov 1963-1974-cü illərdə Azərbaycan Dövlət İncəsənət Institutunda, 1975-ci ildən isə V.I. Surikov adına Moskva Dövlət Rəssamlıq Institutunda pedaqoji fealiyyət göstərmiş və 1984-1992-ci illərdə həmin institutda kafedra müdürü vəzifəsində çalışmışdır.

Tahir Salahov 1979-1983-cü illərdə UNESCO yanında Plastik Sənətlər Assosiasiyasının vitse-prezidenti, 1983-cü ildən fəxri prezidenti olmuş, 1992-ci ildə Rəssamlar Beynəlxalq Federasiyasının vitse-prezidenti seçilmişdir. O, bir sıra ölkələrin mötəbər yaradıcılıq qurumlarının fəxri üzvü olmuşdur.

Tahir Salahov zəngin yaradıcılığında milli ənənələrə dünən incəsənətinin ən mütərəqqi dəyərlərinin ahəngdar vəhdətinə nail olmuş və Azərbaycan medəniyyəti salnaməsine yəni parlaq səhifələr yazılmışdır. Ötən əsrin 60-ci illərinin əvvələlərində Azərbaycanda özünəməxsus milli rəngkarlıq məktəbinin formalşamasında Tahir Salahovun müstəsna xidmətləri vardır. "Sərt üslub" adlandırılan istiqamətin liderlərindən biri olan, daim yenilik hissi ilə yaşıyan novator sənətkarın qrafik lövhələrində, mənzərə və natürmortlarında yaradıcı eməyin romantikası, mənəvi gözəllik, eləcə də yüksək amallı insanların daxili aləmi rənglərin ince çalarları ilə ləkənök ifadəsini tapmışdır. Rəssam tariximizin və mədəniyyətimizin unudulmaz şəxsiyyətlərinin portretlərinin geniş qalereyasını yaradmış, bununla Azərbaycan boyakarlığının kamil nümunələrini meydana getirmişdir. Sənətkarın mövzu və janr elvanlığı, bədii forma rəngarəngliyi və estetik kamilliyyi ilə səciyyələnən, ali məqsədlər naminə humanist fikirlər təqiqin edən, hər birinde Vətən torpağına sonsuz məhəbbət duyulan ecazkar tabloları mədəni ərismiz qızıl fondunda özüne həmişəlik lətiqli yer tutmuşdur. Tahir Salahov eyni zamanda teatr-dekorasiya sənəti sahəsində uğurlu fəaliyyət göstərmiş, məhərətlə teatr rəssamı kimi səhnə əsərlərinə yaddaqalan orijinal bədii tərtibatlar vermişdir.

Tahir Salahovun dönyanın mötəbər muzeylərini, məşhur qalereyalarını bəzəyən və şəxsi kolleksiyalarda saxlanılan əsərlərinin, habelə hər biri hadisəyə çevrilən fərdi sərgilərinin Azərbaycan medəniyyətinin ölkə hüdudlarından uzaqlarda təbliğində xüsusi əhəmiyyəti olmuşdur. Pedaqoq kimi biliyini, təcrübə və bacarığını gənc fırça ustalarının yetişdirilmesi işinə sərf etmiş Tahir Salahovun misilsiz yaradıcılıq təcrübəsi neçə-neçə yeni rəssamlar nəslini üçün bundan sonra da məktəb rolunu oynayacaqdır. Tahir Salahov, həmçinin ictimai xadim kimi tanılmış, SSRİ Ali Sovetinin bir neçə çağırış deputati seçilmiş və ölkənin ictimai-siyasi həyatında yaxından iştirak edərək, mədəniyyət siyasetinin həyata keçirilməsinə töhfələr vermişdir.

Çoxsaylı beynəlxalq mükafatlara layiq görülen Tahir Salahovun uzunmüddəti səmərəli yaradıcılığı və məhsuldar ictimai fealiyyəti hər zaman diqqət mərkəzində olmuş və yüksək qiymətləndirilmişdir. Müstəqil respublikamızın ali mükafatlarından olan "Heydər Əliyev", "İstiqlal" və 1-ci dərəcəli "Əmək" ordenləri ilə təltif edilməsi doğma Vətənində onun sənətinə və şəxsiyyətinə dərin ehtiramın təzahürüdür.

Görkəmli sənətkar, böyük ictimai xadim, əsl ziyan və səmimi insan Tahir Teymur oğlu Salahovun işqılı xatirəsi onu tənyanıların qəlbində daim yaşayacaqdır.

Allah rəhmət eləsin!
İlham Əliyev
Mehriban Əliyeva
Əli Əsədov
Sahibe Qafarova
Samir Nuriyev
Eldar Əzizov
Fərəh Əliyeva
Anar Kərimov
Fərhad Xəlilov
Ömer Eldarov
Salxbər Məmmədov
Ağəli İbrahimov
Fuad Salayev.

Mayın 20-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin iştirakı ilə Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin "Cənubi Qafqaz: Regional inkişaf və əməkdaşlıq perspektivləri" adlı videoformatda müzakirələr keçirilib. Müzakirələrde müxtəlif ölkələrin sabiq prezidentləri, baş nazirləri, habelə yüksək vəzifeli şəxslər, tanınmış ictimai-siyasi xadimlər, diplomatlar, politoloqlar iştirak ediblər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tədbirdə çıxış edib. "Nizami Mərkəzinin təklif etdiyi "Cənubi Qafqaz: Regional inkişaf və əməkdaşlıq perspektivləri" mövzusu qlobal gündəlikdə duran mühüm məsələlərdəndir, çünki bu yaxınlaşdırma Cənubi Qafqaz regionunda kəskin dəyişikliklər oldu. Əlbətə ki, yeni vəziyyət yeni yanaşmalar tələb edir". Bu fikri Prezident İlham Əliyev Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin videoformatda keçirdiyi "Cənubi Qafqaz: Regional inkişaf və əməkdaşlıq perspektivləri" adlı müzakirələrde çıxış edərkən söyləyib.

Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin pandemiya dövründə çox yaxşı fəaliyyətinə görə təbrik edən dövlətimizin başçısı deyib: "Mərkəz yeni şəraitə özünü çox müdrik formada uyğunlaşdırırdı. Pandemiya ilə bağlı vəziyyətdən asılı olmayaraq, öz fəaliyyətini yeni formada davam etdirdi. Eyni zamanda, bu fəal işin aparıldığı səkkiz il ərzində Mərkəz dünyada aparıcı Beynəlxalq təsisatlarından birine çevrilmişdir. Onun geniş fəaliyyəti, əslində, dünyada sülh, əməkdaşlıq, təhlükəsizlik və sabitlik işinə xidmət edir. Mərkəzin üzvləri ölkələrinə, yaxud Beynəlxalq təşkilatlara uzun illər rəhbərlik etmiş məşhur dünya siyasetçiləridir. Sizin təcrübəniz həqiqətən unikalıdır. Bir sözələ, bu cür təcrübənin bir araya toplanması, hesab edirəm ki, bugünkü dünyada nadir hadisədir".

"Hesab edirəm ki, çox böyük səhvə yol verdiklərini Ermənistanın özü də başa düşür"

Azərbaycan Prezidenti onu da bildirib ki, 30 il çəkən işğal faktı səbəbindən, Azərbaycan öz mövqeyini birmənalı şəkildə bəyan etdi ki, biz ərazilər azad olunmayana qədər Ermənistanla əməkdaşlıq etməyəcəyik: "Hesab edirəm, Ermənistanın özü də başa düşür ki, onlara çox böyük səhvə yol veriblər. Onlar vaxt itirdilər".

Dövlət başçısı vurğulayıb ki, eger bugünkü Ermənistanın vəziyyətə nəzər salsaq, gərək ki, Ermənistan müstəqilliyi qazanan zaman ile müqayisədə vəziyyət daha ağırdir: "Çünki bu gün Ermənistanın orduyu bəle yoxdur. O, tamamilə məhv edilib. Ölkə altı aydan çoxdur ki, daimi siyasi böhran içindədir. Cəmiyyətdə böyük dərəcədə inamsızlıq yaranıb, qarşılıqlı ittihad irəli sürürlür. Bəzi siyasi liderlərin ritorikası hər hansı bir qəbul edilən çərçivədən tam uzaqdır", - deyən Azərbaycan Prezidenti Ermənistanın vaxt itirdiyini, Azərbaycanın enerji və daşımaların inkişafı təşəbbüslerindən məhrum olduğunu qeyd edib: "Nəhayət, onlar işğal etdikləri əraziləri itirdilər. O ərazilər ki, onlara nə tarixi nöqtəyi-nəzərdən, nə də ki, Beynəlxalq hüquq baxımından məxsus deyildi. İndi isə, münaqişə başa çatdıqdan sonra, Dağılıq Qa-

rabağ münaqişəsi, ilk növbədə, Azərbaycan tərəfindən, sonra isə öten ilin 10 noyabr tarixli birgə Bəyanat ilə artıq həll olunub".

"Ermənistanın siyasi dairələrindən heç bir müsbət açıqlama görmürük"

"Ermənistanın siyasi dairələrindən - ne hökumətdən, ne də müxalifdən heç bir müsbət açıqlama görmürük", -deyən dövlət başçısı bildirib ki, azərbaycanlıların hissələrini təhəfət etmek, bizi şeytan kimi qələmə vermək adı hala əvvəlib: "İyunda keçiriləcək seçkilərdən (Ermənistanda - red.) sonra ne olacaq, hansı ideologiyanın üstün geleceyini bilmirik. Bununla belə, Azərbaycanofobiya, nifret və genişlənmə ideologiyası onların öz cəmiyyətlərinin dağılmamasına götərib çıxarıb. İndi sahib olduqları üçün də yalnız özlərini və liderlərini günahlandırmalıdır".

Dövlət başçısı qeyd edib ki, Ermənistan Azərbaycana qarşı etnik təmizləmə həyatı keçirib, bir milyondan çox insan öz evlərindən məcburi şəkildə didərgin salınıb. Lakin barışığın əldə olunması üçün düzgün yanaşmaya ehtiyac var: "Münasibətlərin pozulmasına məhz Ermənistanda mövcud olan Azərbaycanofobiya, tacavüzkar ideyalar səbəb olub. Ermənistan daim dünya ictimaiyyətini aldatmağa və özünü qurban kimi göstərməyə çalışıb". Ermənistandakı bugünkü vəziyyətə baxsaq, bunun Ermənistanın müstəqil dövlətə çevrildiyi dövrən daha pis olduğunu görə bilərik. Ermənistanın orduyu qalmayıb, o, tamamilə məhv edilib". Bunu Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin "Cənubi Qafqaz: Regional inkişaf və əməkdaşlıq Perspektivləri" adlı videoformatda keçirilən müzakirələr zamanı çıxışında deyib.

Dövlət başçısı bildirib ki, Ermənistanda davamlı siyasi böhran hökm sürür, cəmiyyətdəki yüksək inamsızlıq seviyyəsi, qarşılıqlı ittihamlar, bəzi erməni siyasetçilərinin ritorikası qəbul edilən bütün çərçivələri aşır: "Onlar vaxt itirdilər, enerji layihələri və nəqliyyatın inkişafı çərçivəsində Azərbaycanın təşəbbüsleri xaricində qaldılar, işğal etdikləri və heç tarixən də və ya Beynəlxalq hüququna görə onlara aid olmayan əraziləri itirdilər".

"Dünyada BMT-dən sonra ən böyük təşkilat olan Qoşulmama Hərəkatına üzv olan dövlətlər Azərbaycanın bu quruma sədrliyini dəstəkləyiblər. Bu qurumun sədrini kimi Azərbaycan COVID-lə mübarizəyə həsr olunmuş xüsusi sessiyanın təşkil edilməsi təşəbbüsünü irəli sürüb və bu sessiya keçirilib", -deyən dövlət başçısı qeyd edib ki, Azərbaycan bir çox ölkələrin tələbatlarından dəfələrlə daha çox vaksin sıfırı etməsinə qarşı çıxb, vaksinlərin ədaləti və bərabər bölünməsini dəstəkləyib.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ölkənin "Sinovac" peyvəndləri ilə təmin olunmasında göstərdiyi dəstəyə görə Çinə təşəkkür edib: "Xahişimiz dərhal təmin edildi və bunun sayəsində bu gün Azərbaycan bu pandemiyyaya qarşı mübarizədə aparıcı ölkələr sırasındadır. Bunun sayəsində indiyədək 1,9 milyon insanı vaksinasiya edə bilməşik. Bu, ümumi əhalimizin təxminən 20 fai-zini təşkil edir, peyvəndlərin 99,9 faizi isə Çin peyvəndi idi".

Haqqın carçısı dünya miqyasında - Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzi

"Avropa İttifaqı post-münaqişə dövründə regional əməkdaşlığın inkişafında mühüm rol oynaya bilər"

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin videoformatda keçirdiyi "Cənubi Qafqaz: Regional inkişaf və əməkdaşlıq perspektivləri" adlı müzakirələrde çıxış zamanı bildirib ki, Avropa İttifaqı Azərbaycanın əsas ticaret tərefədaşlarından biridir və Avropa İttifaqına üzv ölkələrlə ikitərəflə formatda uğurlu əməkdaşlıq edir: "Avropa İttifaqının 28 ölkəsindən 9-u ilə strateji tərefədaşlıq haqqında sənədlər imzalandığını, yaxud qəbul edildiyini diqqətə çatdırıb dövlətimizin başçısı deyib ki, bu da bizim Aİ ilə yaxşı strateji tərefədaşlığımızın olduğunu nümayiş etdirir. Azərbaycan və Avropa İttifaqı arasında yeni ikitərəflə Saziş layihəsinin mətninin demək olar ki, 90 faizdən çox hissəsi razılıqlıdır. Biz Cənub Qaz Dəhlizinin daha da genişləndirilməsini planlaşdırıraq. Bu da Avropanın təbii qaz təchizatının şaxələndirilməsinə töhfə verəcək. Aİ post-münaqişə dövründə regional əməkdaşlığın inkişafında mühüm rol oynaya bilər və biz daha fəal əməkdaşlıq etmək istərdik", - deyə Azərbaycan Prezidenti vurğulayıb.

"Zəngəzur dəhlizi açıldıqdan sonra bütün region ölkələri üçün yeni imkanlar yaranacaq"

"Biz indi gələcəyə baxmalıyıq. Otuz illik işğala, azad olunmuş ərazilərdə genişmiy়aslı dağılımlara və onların məhv etdiklərinə baxmayıraq, Azərbaycan gələcəyə nəzər salmağa, vahid ineqrasiya edilmiş Cənubi Qafqaz regionunun bir hissəsi olaraq öz gələcəyini planlaşdırmağa hazırlırı", -deyən Prezident İlham Əliyev Zəngəzur dəhlizi açıldıqdan sonra bütün region ölkələri üçün yeni imkanlar yaranacaq: "Ümid edirik ki, vaxt geləcək və biz, sözün əsl mənasında, Cənubi Qafqazda fəal əməkdaşlıqdan və ineqrasiyadan danışacaq. Biz artıq çox mühüm təkliflər və təşəbbüslerlə çıxış etmişik. Yeri gəlmışken, onlar 10 noyabr 2020-ci il tarixli birgə Bəyanatda da əks olunub. Bu, xüsusən də, kommunikasiyaların və yeni daşımalar dəhlizlərinin açılması ilə bağlıdır. Sizə deyə bilərəm ki, bu layihənin həyatə keçirilməsi ilə bağlı iş artıq başlayıb. Azərbaycan bu məqsədlə artıq texniki və maliyyə imkanlarını ayırib. Zəngəzur dəhlizi açıldıqdan sonra bütün region ölkələri üçün yeni imkanlar yaranacaq".

Dövlətimizin başçısı deyib ki, Azərbaycan əməkdaşlığı və ümumi gələcəyimizin planlaşdırılmasına açıqdır: "Çünki biz istəsek də, istəməsek də qonşuyuq və yanaşı yaşamalıq və bir daha bu birgə yaşamani öyrənməliyik. Bu, asan deyil. Burada emosiyalar var. Xüsəsən də, Azərbaycan xalqı azad edilmiş torpaqlara səfərlər etdiyi zaman və tam yerlə-yeksan olunan yerləri görəndə, siz yəqin ki, təsəvvür edə bilərsiniz, hansı hissələri keçirirəl. Lakin siyasetçilərin rolü öz gündəliklərini müdafiə etməkdən və yalnız qarşılıqlı fəaliyyət sayəsində regionda dayanıqlı inkişafın, sülhün və təhlükəsizliyin olacağını izah etməkdən ibarətdir".

"ABŞ Ermənistan və Azərbaycan arasında münasibətlərin normallaşmasına öz töhfəsini verə bilər. ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrleri ilə görüşüm zamanı onlardan yeni təkliflər gözəldiyimi bildirmişdim. Ona görə də düşüñürəm ki, hazırda bu təşkilat yeni təkliflər axtarışındadır. Ermənistan və Azərbaycan arasında münasibətlərin normallaşması, hər iki ölkənin insanların ya-

naşı yaşaması üçün yeni təkliflər irəli sürülebilə", - deyə dövlət başçısı qeyd edib ki, Azərbaycan bütün bu illər ərzində öz ərazi bütövlüyünü bərpə etməyə, işgal altındakı torpaqlarını azad etməyə və bir milyondan çox məcburi köçkünün geri qaytarılmasına çalışırdı. Bütün bunları Beynəlxalq hüquq norma və prinsiplərinə əsasən həyata keçirirdi.

"Ermənistan cəmiyyəti yeni yaranmış bu realliga uyğunlaşmalıdır. Bu, ədalətin zəfər çalması iddir. Təessüflər olsun ki, bugün Ermənistan cəmiyyətində revanist meyillər və Azərbaycanofobiya hökm sürməkdədir. Biz gələcəyə baxmalıyıq. Biz artıq təklif etmişik, dəfələrlə demişəm ki, biz Ermənistanla sülh sazişi imzalamaq istəyirik. Lakin bütün bunlar birgə səylər tələb edir".

"Noyabr Bəyanatından sonra bir çox addımlar ataraq göstərdik ki, biz əməkdaşlıq etmək istəyirik"

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Noyabr Bəyanatından sonra bir çox addımların atıldığından deyərək vurğulayıb ki, biz əməkdaşlıq etmək istəyirik: "Biz humanitar sahədə addımlar ataraq mühabibədən sonra münaqişə zonasında qalan Ermənistan vətəndaşlarını vətənlərinə geri göndərdik".

Dövlətimizin başçısı bildirib ki, mühabibə bitəndən sonra Ermənistan minalanmış ərazilərin xəritəsini verməkdən imtina edir. Bu da yüzlərlə insanın minaya düşərək həlak olmasına səbəb olur. Bu minaların temizlənməsi çox vaxt aparrı: "Biz Rusiyadan Ermənistana qazın təmin olunmasına icazə vermişik. Amma buna görə Azərbaycana heç təşəkkür də etməyiblər. Biz Zəngəzur dəhlizinin açılmasını təklif etmişik və düşüñürəm ki, bu proses çətin olsa da, artıq işə başlamışq". Prezident İlham Əliyev Çin şirkətlərinin işçiləndən azad olunmuş ərazilərimizin bərpasında yaxından iştirak etdiyini de vurğulayıb: "Çin şirkətləri Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində həyata keçirilən bərpə işlərində yaxından iştirak edirlər. Çin ilə nəqliyyat sahəsində geniş əməkdaşlıq imkanları var. Çin şirkətlərinin Azərbaycanın enerji sektoruna sərmayələr yatırıldığını deyərək vurğulayıb: "Çin şirkətləri Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində həyata keçirilən bərpə işlərində yaxından iştirak edirlər. Çin ilə nəqliyyat sahəsində geniş əməkdaşlıq imkanları var. Çin şirkətlərinin Azərbaycanın enerji sektoruna sərmayələr yatırıldığını deyərək vurğulayıb: "Çin şirkətləri Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində həyata keçirilən bərpə işlərində yaxından iştirak edirlər. Çin ilə nəqliyyat sahəsində geniş əməkdaşlıq imkanları var. Çin şirkətlərinin Azərbaycanın enerji sektoruna sərmayələr yatırıldığını deyərək vurğulayıb: "Çin şirkətləri Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində həyata keçirilən bərpə işlərində yaxından iştirak edirlər. Çin ilə nəqliyyat sahəsində geniş əməkdaşlıq imkanları var. Çin şirkətlərinin Azərbaycanın enerji sektoruna sərmayələr yatırıldığını deyərək vurğulayıb: "Çin şirkətləri Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində həyata keçirilən bərpə işlərində yaxından iştirak edirlər. Çin ilə nəqliyyat sahəsində geniş əməkdaşlıq imkanları var. Çin şirkətlərinin Azərbaycanın enerji sektoruna sərmayələr yatırıldığını deyərək vurğulayıb: "Çin şirkətləri Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində həyata keçirilən bərpə işlərində yaxından iştirak edirlər. Çin ilə nəqliyyat sahəsində geniş əməkdaşlıq imkanları var. Çin şirkətlərinin Azərbaycanın enerji sektoruna sərmayələr yatırıldığını deyərək vurğulayıb: "Çin şirkətləri Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində həyata keçirilən bərpə işlərində yaxından iştirak edirlər. Çin ilə nəqliyyat sahəsində geniş əməkdaşlıq imkanları var. Çin şirkətlərinin Azərbaycanın enerji sektoruna sərmayələr yatırıldığını deyərək vurğulayıb: "Çin şirkətləri Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində həyata keçirilən bərpə işlərində yaxından iştirak edirlər. Çin ilə nəqliyyat sahəsində geniş əməkdaşlıq imkanları var. Çin şirkətlərinin Azərbaycanın enerji sektoruna sərmayələr yatırıldığını deyərək vurğulayıb: "Çin şirkətləri Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində həyata keçirilən bərpə işlərində yaxından iştirak edirlər. Çin ilə nəqliyyat sahəsində geniş əməkdaşlıq imkanları var. Çin şirkətlərinin Azərbaycanın enerji sektoruna sərmayələr yatırıldığını deyərək vurğulayıb: "Çin şirkətləri Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində həyata keçirilən bərpə işlərində yaxından iştirak edirlər. Çin ilə nəqliyyat sahəsində geniş əməkdaşlıq imkanları var. Çin şirkətlərinin Azərbaycanın enerji sektoruna sərmayələr yatırıldığını deyərək vurğulayıb: "Çin şirkətləri Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində həyata keçirilən bərpə işlərində yaxından iştirak edirlər. Çin ilə nəqliyyat sahəsində geniş əməkdaşlıq imkanları var. Çin şirkətlərinin Azərbaycanın enerji sektoruna sərmayələr yatırıldığını deyərək vurğulayıb: "Çin şirkə

Milli Məclisin növbəti plenar iclası keçirilib

Iclasda 23 məsələ müzakirə olunub

Dünən Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarovanın sədrliyi ilə parlamentin yaz sessiyasının növbəti plenar iclası keçirilib. İclasdan əvvəl Milli Məclisin sədri rəhbərlik etdiyi parlament nümayəndə heyətinin mayın 17-dən 19-dək İtaliya Respublikasına rəsmi səfəri barədə məlumat verib. Bildirib ki, səfər çərçivəsində İtaliya Senatının sədri xanım Maria Elisabetta Alberti Kasellati, İtaliya Deputatlar Palatasının Sədri Roberto Fiko, İtaliya xarici işlər və beynəlxalq əməkdaşlıq naziri Luci Di Maio, İtaliya Xarici İşlər və Beynəlxalq Əməkdaşlıq Nazirliyinin dövlət katibi, Azərbaycan Respublikası ilə İtaliya Respublikası arasında İqtisadi Əməkdaşlıq üzrə Hökumətlərarası Komissiyanın həmsədri Manlio Di Stefano, eləcə də İtaliya-Azərbaycan dostluq qrupunun və İtaliya-Azərbaycan Dostluq Assosiasiyanının üzvləri ilə görüşlər keçirilib.

Səfər zamanı keçirilən görüşlərdə və aparılan danışqlarda Azərbaycanla İtaliya arasında münasibətlərin strateji tərefdaşlıq rühu daşıdığı bəyan edilib. Bildirilib ki, iki ölkənin dövlət başçılarının qarşılıqlı səfərləri bu sahədə mühüm rol oynayır. İtaliya Prezidenti Sergio Mattarella 2018-ci ildə Azərbaycana rəsmi səfəri, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 2020-ci ildə İtaliyaya dövlət səfəri zamanı mühüm sənədlər, o cümlədən "Azərbaycan Respublikası ilə İtaliya Respublikası arasında Çoxölçülü Strateji Tərefdaşlığıñ Gücləndirilməsinə dair Birgə Beyannamə" imzalanıb.

İkitərəfli münasibətlərin inkişafında Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın rəhbərliyi ilə Heydər Əliyev Fonduñun xüsusi rolu vurğulanıb. Müsahiblərimiz bildirilib ki, İtaliyada Heydər Əliyev Fonduñun fəaliyyəti yaxından izlənilir və teqdirle qarşılanır. TAP layihesinin reallaşmasının əhəmiyyəti və bunun Azərbaycan üçün Avropaya "giriş qapısı" hesab edildiyi də qeyd olunub.

İkitərəfli əlaqələrin inkişafına parlament diplomatiyasının böyük töhfə verdiyi barədə ümumi fikir ifade edilib.

Bütün görüşlərdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə xalqımızın apardığı 44 günlük Vətən müharibəsi barədə İtaliya tərəfinə etraflı məlumat verilib. Qeyd edilib ki, Qarabağ münaqişəsi artıq tarixə əvvərilib. Hazırda Ermənistanın işğalından azad edilmiş ərazilərdə yeni dövr - yenidənqurma və bərpə işləri başlanıb.

Milli Məclisin sədri xatırladıb ki, İtaliya Senatının və Deputatlar Palatasının iki nümayəndə heyəti Azərbaycanda səfərde olub. Onlar erməni işğalçılarının Gəncədə, Ağdamda törətdikləri dağııntıları özülləri ilə müşahidə ediblər.

Sahibə Qafarova qeyd edib ki, İtaliyada keçirilən görüşlərdə münaqişə başa çatıldıqdan sonra da Ermənistanın qeyri-konstruktiv mövqə tutduğu, minalanmış ərazi-

taleyinə də səssiz qalırdı. Bu gün isə erməni təbliğatının təsiri altında Azərbaycana qarşı belə bir sənəd qəbul edilib.

Təbii ki, sözügedən qətnamə bizim üçün heç bir əhəmiyyət kəsb etmir və demək olar kağız parçasıdır. Heç bir hüquqi dəyeri yoxdur, Avropa İttifaqının Azərbaycana və regiona dair siyasetini eks etdirmir. Azərbaycan Avropa İttifaqı ilə münasibətlərin hərtərəfi inkişafında maraqlıdır, bu münasibətləri strateji tərefdaşlıq əsasında genişləndirir.

Sahibə Qafarova qeyd edib ki, Avropa Parlamentində bəzi qərəzləri qrupların səyləri Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıqla xələ gətirə bilməyəcək.

fəsindən azad ediləcək.

Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin üzvü Nizami Səfərov ölkəmizdə aparılan məhkəmə-hüquq islahatları, ölkəmizin məhkəmə sisteminin müasir formada fəaliyyət göstərməsi üçün Prezident İlham Əliyevin müəyyənləşdiriyi istiqamətlər üzrə Milli Məclis tərəfindən həyata keçirilmiş zəruri qanunvericilik tədbirləri nəticəsində tətbiq olunan yeniliklər barədə məlumat verib. Nizami Səfərov diqqətə çatdırıb ki, institutional dəyişikliklər sırasında sahibkarların məhkəmə-yə müraciət imkanlarının asanlaşdırılması, sahibkarlıqla bağlı mübahisələr bu sahədə daha dərin hüquqi bilik və təcrübəsi olan həkimlər tərəfindən baxılmasının tə-

lərin xəritələrini təqdim etmədiyi, münaqişə bitdikdən sonra Qarabağda saxlanılan terrorçuları "hərbi əsirlər" kimi təqdim etməyə çalışıldığı nəzərə çatdırılıb.

İtaliya tərəfinə o da bildirilib ki, hazırda Azərbaycan suveren hüququndan istifadə edərək, Ermənistanla sərhədlərin delimitasiyasını həyata keçirir. Lakin Ermənistan bu məsələdə də qeyri-konstruktiv mövqə nümayiş etdirirək yersiz hay-küy qaldırır, saxta məlumatlar yaymaqla dünya ictimaiyyətini aldatmağa çalışır. Bununla əlaqədar qeyd edildi ki, Azərbaycan heç bir manəyə baxmayaraq,

2020-ci il 10 noyabr tarixli üçtərəfli Bəyanatın bütün bəndlərinin tam icrasını təmin etmək əzmindədir. Sədr qeyd edib ki, İtaliya tərəfi də adıçəkilən Bəyanatın bütünlükə icrasında maraqlı olduğunu ifade edib.

Milli Məclisin sədri diqqətə çat-

drib ki, Azərbaycan parlament nümayəndə heyətinin İtaliyaya səfəri ölkələrimiz arasında münasibətlərin yüksək seviyyədə olduğunu bir daha nümayiş etdirdi. Səfər iki dəst ölkə arasında iş birliliyinin da-ha da gücləndirilməsi üçün böyük potensialı olduğunu da göstərdi.

Sonra Sahibə Qafarova mayın 20-də Avropa Parlamentində "Ermənistan və Azərbaycan arasında sonuncu münaqişədən sonra hərbi əsirlər" adlı qətnamənin qəbul edilməsinə münasibət bildirib. Qeyd edib ki, qətnamə Ermənistanın və erməni lobbisinin yalanları əsasında formallaşdır. Bu qətnamədə Azərbaycana qarşı irəli sürülen qərəzli iddialar heç bir reallığı eks etdirmir. 30 il iddi ki, torpaqlarımız Ermənistan işğali altında iddi. Lakin özünü demokratik dəyərlərin qoruyucusu hesab edən Avropa Parlamenti buna susurdu, 1 milyondan çox qaçqın və məcburi köçkünün

Sonra iclasda cari məsələlər müzakirə edilib. Müzakirələr zamanı çıxış edən Milli Məclisin komitə sədri Zahid Oruc, deputatlar dan Hikmət Məmmədov, Fəzail Ağamalı, Bəhrəz Məhərrəmov, Nəqif Həmzəyev, Əli Məsimli, Vahid Əhmədov, Sahib Əliyev, Fazıl Mustafa, Razi Nurullayev və Musa Qasımlı sərhədlərin delimitasiyası, Zəngəzur dəhlizinin açılması, Avropa Parlamentinin Azərbaycana qərəzlə münasibəti barədə fikirləri尼 böülübü, seçiciləri narahat edən məsələləri diqqətə çatdırıblar.

Daha sonra Milli Məclisin sədri bildirib ki, bugünkü iclasda 23 məsələ müzakirə ediləcək. Gündəliyin ilk 7 məsəlesi Milli Məclisin qərar təyinatlarının həyata keçirilməsi xüsusi yer tutur. Milli Məclisin bugünkü plenar iclasında nəməzədləri müzakirəyə çıxarılmış şəxslər təcrübəli və savadlı hüquqşunaslardır.

Ardı Səh. 6

Milli Məclisin növbəti plenar iclası keçirilib

Iclasda 23 məsələ müzakirə olunub

Əvvəli-Səh-5

Müzakirələr zamanı komitə sədrləri Ziyafət Əsgərov, Siyavuş Novruzov, deputatlardan Qüdrət Həsənquliyev, Razi Nurullayev, Fəzail Ağamalı, Jalə Əliyeva, Sabir Rüstəmxanlı, Aydın Mirzəzadə, Etibar Əliyev ve Jalə Əhmədova namizədlər barədə fikirlərini bildiriblər.

Sonra Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi və Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsi hakimlərinin, Bakı, Sumqayıt və Şirvan Apellyasiya məhkəmələri hakimlərinin təyin edilməsi, Gəncə və Şəki Apellyasiya məhkəmələri hakimlərinin təyin və azad edilməsi haqqında təqdimatlar səsə qoyularaq təsdiqlənib.

Daha sonra gündəliyin 8-ci məsəlesi "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Miqrasiya Siyasetinin İnkışafı üzrə Beynəlxalq Mərkəz (MSİBM) arasında MSİBM-in Azərbaycan Respublikasında statusuna dair" Sazişin təsdiq edilmesi haqqında qanun layihəsi müzakire edilib. Məsələ barədə məlumat veren Milli Məclis sədrinin birinci müavini, Hüquq siyaseti və məzmununun beynəlxalq konvensiyanın tələblərinə uyğunlaşdırılması məqsədilə hazırlanıb. Hər iki qanun layihəsi ayrı-ayrılıqla səsə qoyularaq ikinci oxunuşda təsdiqlənib.

Parlamentin sədri Sahibə Qafarova bildirib ki, gündəliyin növbəti iki məsəlesi Konstitusiya Məhkəməsinin tövsiyəsi ilə Milli Məclisde hazırlanıb və müvafiq qurumlarla razılışdırılıb. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında və Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində, "Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında" və "İpoteka haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihələri mahiyetəcək bir-birinə yaxındır.

Sonra komite sədri Tahir Mirkişili ikinci oxunuşda her iki qanun layihəsi barədə məlumat verib. Diqqətə çatdırılıb ki, qanun layihələri hərrac baş tutmadığı halda ipoteka kreditində olan gironun kredit verən təşkilatın əmlakına keçdiyi zaman hansı sənədin verilməsini və yaranan vergini ki-min ödəməsi ilə bağlı məsələyə aydınlıq getirir. Qanun layihələri ayrı-ayrılıqla səsə qoyularaq ikinci oxunuşda qəbul edilib.

İclasda daha sonra "Baytarlıq haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi ikinci oxunuşda müzakirəyə çıxarılib. Layihəni Aqrar siyaset komitəsinin sədri Tahir Rzayev təqdim edib.

Bildirib ki, qanun layihəsinin

sənədinin spesifikasiyası, təsviri və nümunəsi"nin təsdiq olunması barədə" Azərbaycan Respublikasının 2008-ci il 1 fevral tarixli 541-IIIQ nömrəli Qanununda dəyişiklik edilməsi haqqında (ikinci oxunuş) və "Dövlət rüsumu haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə (ikinci oxunuş) qanun layihəsi ikinci oxunuşda qəbul edilib.

Milli Məclis sədrinin birinci müavini, Hüquq siyaseti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli Mülki Məcəllədə və "Şiğorta fealiyyəti haqqında" Qanunda dəyişiklik edilmesi barədə qanun layihəsi haqqında (birinci oxunuş) da məlumat verib. Bildirib ki, təklif olunan dəyişiklik şiğorta vasitəcilərinin statusunu müəyyən etmək məqsədi daşıyır.

Deputatlardan Razi Nurullayev və Rəşad Mahmudovun fikirləri dinləniləndikdən sonra qanun layihəsi səsə qoyularaq birinci oxunuşda qəbul edilib.

Gündəlikdəki növbəti məsələni - "Dövlət satınalmaları haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsini (birinci oxunuş) şərh edən komite sədri Tahir Mirkişili qeyd edib ki, dövlət satınalmalarının mebləği və aparlma forması iqtisadi siyasetin esas alətlərindən biridir. Azərbaycanda dövlət bündə xərclərinin təxminən 25 faizə yaxını dövlət satınalmalarına sərf olunur ki, bu da 2020-ci ilin büdcəsi ilə təxminən 6,5 milyard manat deməkdir. Azərbaycanda hər il orta hesabla 12 min dövlət satınalması həyata keçirilir ki, bu prosesdə də 20 mindən çox sahibkar iştirak edir. Satınalmaların elektronlaşdırılması onun daha tez, daha şəffaf və rəqabətlilik şəraitində keçirilməsinə təmin edəcək.

Komitə sədri qanun layihəsinə nəzərdə tutulan elektron satınalmanın əhatə dairəsinin genişləndirilməsi, dövlət satınalmalarında sahibkarların iştirakı üçün

geniş imkanların yaradılması, prosedurların təkmilləşdirilməsi, vaxt məhdudiyyətinin qoyulması, məsuliyyət tədbirlərinin müyyəyen edilməsi kimi məsələlər barədə məlumat verib.

Müzakirədə çıxış edən komitə sədri Zahir Oruc, deputatlardan Razi Nurullayev, Aydın Hüseynov, Etibar Əliyev, Qüdrət Həsənquliyev və Fazıl Mustafa dövlət satınalmalarında şəffaflığın, sağlam rəqabətin və səmərəliliyin artırılması ilə bağlı fikirlərini səsləndirib, təkliflərini bildirdilər. Qanun layihəsi səsə qoyularaq birinci oxunuşda qəbul edilib.

İclasda Milli Məclis sədrinin birinci müavini, Hüquq siyaseti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli "Dövlət satınalmaları haqqında" qanunda dəyişikliklərden irəli gələn İnzibati Xətalar Məcəlləsində dəyişiklik olunması haqqında qanun layihəsini təqdim edib, dövlət satınalmalarında pozuntulara görə nəzərdə tutulan sanksiyaları diqqətə çatdırıb. Sonra qanun layihəsi birinci oxunuşda təsdiq olunub.

İclasda "Tibbi şigorta haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (birinci oxunuş) barədə Milli Məclisin Şəhiyyə komitəsinin sədri Əhliman Əmirəslanov məlumat verib. Bildirib ki, bu dəyişikliklər tibbi xidmətlər üçün müraciət edən şəxslərin dəsteklənməsinə, onların tibb müəssisələrinə müraciət imkanlarının artırılmasına xidmət edir. Qanun layihəsi səsə qoyularaq birinci oxunuşda təsdiqlənib.

Sonra Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin üzvü Arzu Nağıyev "Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədi haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi haqqında (birinci oxunuş) məlumat verib. Bildirib ki, sənəd bu qanunun təsir dairəsində olan ictimai münasibətlərin dəqiq tənzimlənməsi və təkmiləşdirilməsi xarakteri daşıyır.

Komitə sədri Ziyafət Əsgərovun, deputatlardan Qüdrət Həsənquliyev, Sahib Əliyev və Musa Qasımlıının fikirləri dinləniləndikdən sonra qanun layihəsi birinci oxunuşda qəbul edilib.

Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin üzvü Arzu Nağıyev məlumat verib ki, "Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" qanun layihəsi "Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı" adı verilmiş şəxslər üçün nəzərdə tutulan güzəşt və imtiyazlarla əlaqədardır.

Növbəti məsələ isə "Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin qarnizon və qarovalı xidmətləri nizamnamesi"ndə, Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Daxili xidmət nizamnamesi"ndə, "Hərbi xidmətkeçmə haq-

ında Əsasnamə"də, "Vətən uğrunda həlak olanların xatirəsinin əbədiləşdirilməsi haqqında", "Tariix və mədəniyyət abidələrinin qorunması haqqında", "Gənclər siyaseti haqqında" və "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himnində istifade qaydaları haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilmesini nəzərdə tutur. Layiheyə əsəsən herbi ehtiram göstərilən şəxslərin sırasına "Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı" adı verilmiş, "Zəfər" və "Qarabağ" ordeni ilə təltif edilmiş şəxslər de daxil edilir. Dəyişiklik həmçinin Vətən Müharibəsi Qəhrəmanlarının xatirəsinin əbədiləşdirilməsini və qorunmasını təsbit edir.

Komitə sədri Qənirə Paşayevanın, deputatlardan Azər Badamovun və Elman Məmmədovun fikirləri dinləniləndikdən sonra hər iki məsələ ayrı-ayrılıqla səsə qoyularaq birinci oxunuşda qəbul edilib.

"Məşğulluq haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi haqqında (birinci oxunuş) Əmək və sosial siyaset komitəsinin sədri Musa Quliyev məlumat verib. Bildirib ki, qanuna iki yeni maddə əlavə olunur. Bu dəyişikliklər özünəməşğulluq layihələrinin həyata keçirilməsində effektivliyin və şəffaflığın yüksəldilməsinin, nəzarət-monitorinq tədbirlərinin keçirilməsinin, təlim planlarının hazırlanması xidmətlərinin maliyyələşdirilməsinin hüquqi bazasının yaradılmasını özündə ehtiva edir.

Komitə sədri Qənirə Paşayev və deputat Etibar Əliyev layihə barədə fikirlərini bildirdikdən sonra qanun layihəsi birinci oxunuşda qəbul edilib.

Gündəliyin sonuncu məsələsi - Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalar Məcəlləsində, "Antiinhisar fealiyyəti haqqında", "Enerji resurslarından istifadə haqqında", "Yerin təki haqqında", "Qaz təchizatı haqqında", "Energetika haqqında", "Lisenziyalar və icazələr haqqında" və "Tikinti və infrastruktur obyektləri ilə əlaqədar investisiya layihələrinin xüsusi maliyyələşmə əsasında həyata keçirilməsi haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi haqqında (birinci oxunuş) Aqrar siyaset komitəsinin sədri Tahir Rzayev məlumat verib.

Bildirib ki, dəyişikliklər uyğunlaşdırma xarakteri daşıyır və bəzi ifadələrin təmilléşdirilməsinin özündə ehtiva edir. Əsasən bu dəyişikliklər "Lisenziyalar və icazələr haqqında" haqqında Qanunun müddələrinə uyğunlaşdırılır.

Deputat Elman Nəsirovun layihə barədə fikirləri dinləniləndikdən sonra qanun layihəsi səsə qoyularaq birinci oxunuşda qəbul olunub. Bununla da Milli Məclisin iclası başa çatıb.

Rəfiqə Kamalqızı

"Hraparak" qəzeti: "Dəhlizlərdən biri Qara Göl yaxınlığından keçəcək"

Yollardan və ya dəhlizlərdən biri Mehridən deyil, Qara Göldən uzaq olmayan Sünik bölgəsinin yuxarı hissəsindən keçəcək. SIA Ermənistana məxsus armenian-report.com saytında yayımlanan məlumatda istinadən xəber verir ki, bu barədə "Hraparak" qəzeti yazır. Qəzet yazır ki, artıq Qara Göl yaxınlığında minə yaxın azərbaycanlı hərbçi var. Qeyd olunur ki, Azərbaycan tərəfi bu dəhlizin tikintisine başlamış və Qara Gölə artıq torpaq yol çəkilib.

İnam Hacıyev

Jurnalistlərin saldıığı "Yaşıl Qələm" bağında 100 faiz bitiş alınıb

İradə İbrahimova: "Gördüyü müz "Yaşıl qələm" bağının belə gözəl alınması jurnalıstların təşəbbüsü və əməyi sayasında mümkün olub"

Bakının Zığ şossesinin kənarında jurnalıstların təşəbbüsü, Eko logiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə salınmış "Yaşıl qələm" jurnalıstlar bağında əkilən ağaclarla bu gün media nümayəndələri tərəfindən qulluq olundu və ərazidə yeni ağaclar əkilib.

SIA xəbər verir ki, tədbirdə eko logiya və təbii sərvətlər naziri Muxtar Babayev, Medianın İnkişafı Agentliyinin icraçı direktoru Əhməd İsmayılov, media qurumlarının rəhbərləri, tanınmış jurnalıstlar və mətbuat nümayəndələri iştirak edərək əkdikləri meye ağaclarının bəhrəsini görüb və ürekaçan mənzərənin şahidi olublar.

Tədbirin sonunda bağın ərsəyə gəlməsində zəhməti olan jurnalıstlar çay süfrəsi arxasında səmimi səhəbat edib və xatire fotoları çəkdiriblər.

Tədbirdə iştirak edən Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri İradə İbrahimova jurnalıstlərə öz təessüratını bölüşüb: "Jurnalıstların öz emeklerinin bəhrəsini görməye

gelməsi müsbət haldır. Hazırda Suraxanı rayonundayıq və 2 il öncə jurnalıstların təşəbbüsü ilə həmkarlarımla salınmış "Yaşıl qələm" bağındayıq.

Bakının Zığ şossesinin kənarında jurnalıstların təşəbbüsü, Eko logiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə salınmış jurnalıstlar bağında əkilən ağaclarla bu gün media nümayəndələri ilə birgə qulluq etdik və ərazidə yeni ağaclar əkdik.

Çox sevindiricidir ki, jurnalıstların saldıığı bağda 100 faiz bitiş əməle gəlib. Əlbəttə ki, böyük ruh yüksəkliyi və coşğu ilə əkilən ağaclarlardan bu cür bağın ərsəyə gəlməsi təbiidir. Özünüz də gəlib əkdiniz meye ağaclarının bəhrəsini gördünüz və ürəkaçan mənzərənin şahidi oldunuz. Hamınıza təşəkkür edirik ki, Abşeron yarımadasının yaşıllaşdırılmasında hamlıqla iştirak edirik.

Qeyd edək ki, bu tədbir artıq ənənə halını alıb. Hər il media nümayəndələri öz əkdikləri ağacları görmək, onların nece yetişdiyinə nəzarət etmək üçün əraziyə gelirlər. Vaxtılıq boz çöllük olan bir ərazi indi göz oxşayan yaşıllığıq çevrilib. Ərazidə damcılı suvarma sistemi qurulub və ağaclar mütemadi olaraq suvarıldıqından heç biri quru-

mayıb.

Bundan əlavə, çərgələr arasında çox sayıda yeni kiçik tinglər əkiləb ki, onlar da bir az böyüdükdən sonra çıxarılb başqa ərazilərdə əkiləcək. Əkilən ağaç tingləri ərazinin təbiəti, iqlimi və torpağına uyğun növlərdən seçilib.

Jurnalıstlar və nazirlik nümayəndələri ağacların dibini yumşatıldalar, su verdilər, yeni tinglər ekdi lər. Qeyd edək ki, bu işdə bəzi jurnalıstların özləri ilə gətirdiyi ayaşlı uşaqları da fəal kömək göstərdilər. Bu isə onların ekoloji tərbiyəsi üçün əyani dərs rolunu oynadı.

Sonra şirniyyat süfrəsi ətrafında ekoloji mövzuda müzakirələr aparıldı, Abşeron yarımadasının digər yerlərində yeni yaşıllıq sahələrinin salınmasına daha fəal iştirak etməyin vacibliyi qeyd olundu.

Nazirlik rəsmiləri bildirdi ki, bəla yaşıllıq sahələrinin digər yerlər də salınması planlaşdırılır və əksər jurnalıstlar bu işdə öz köməklilikləri ni göstərməyə hazır olduğunu bildiriblər.

Xatırladaq ki, 2019-cu ilin martın 10-da 100-dən çox jurnalıstin iştirakı ilə sözügedən ərazidə yapon əzgili, feyxoa, nar, erik ağacları əkilmiş və bağa "Yaşıl qələm" adı verilmişdi.

Elçin Bayramlı

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

“Xarıbülbül”ün qayıdışı və Şuşa

Qarabağ Zəfərinin davamı olan “Xarıbülbül” mü

Tarix: 12-13 may 2021-ci il.

Məkan: Şuşa, Cıdır düzü.

Məqam: “Xarıbülbül” müsiki festivalı.

Bu, tarixə yazılın günlər, uzun illərin ayrilığından sonra qovuşduğumuz, qıraqlaşdırımız yurd yeri, bənzərsiz hadisədir. Azərbaycan bir həftədir ki, Qarabağ Zəfərinin davamı olan daha bir möhtəşəm uğur hekayəsinin təsiri altında yaşıyır. Yer üzündə Şuşanın, Cıdır düzünün bənzəri olmadığı kimi, “Xarıbülbül”ə bənzər müsiki festivalı da görünməyib.

Bu duyusal günlərdə beynimde dolaşan düşüncələri, Şuşa və festival barədə təsəssuratları oxularla bölmək ehtiyacı duyдум. Söhbətə müraciətəm olaraq deym ki, bu, “Xarıbülbül”ün qayıdışı, multikulturalizmin Azərbaycan modelinin daha bir parlaq nümayiş iidi və qədim yurd yerimiz, mədəniyyət paytaxtimiz Şuşadan dünyaya müsəqənin dili ilə ibratımız mənəvi-siyasi mesajlar ünvanlanırdı...

**Əyləməyən, sinməyən,
Azərbaycan ruhunu qoruyan şəhər**

Gəndik illərində Şuşada dəfələrlə olmuşum. Bacım Şuşa Pedaqoji Texnikumunda oxuyurdu və fürsət düşən kimi onun yanına gedirdim. Cıdır düzündə dayanış sahilərlə dağlara baxar, Günaşın çıxmasını, yaxud qırub çəğini seyr edər, İsa bulağının suyundan dadmağa can atardım.

Budəfəki gedis isə təbii ki, tam fərqli idi və festivala dəvət almış bütün insanlar kimi, məndə de sözə ifadəsi mümkünsüz olan hissələr doğururdu. Yol boyu qulaqlarında müdrik Prezidentimiz, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin Şuşa işğaldən azad olunan gün - noyabrın 8-də Şəhidlər xiyabından xalqımıza müraciətində dediyi sözərən səslənirdi:

Əziz Şuşa, sən azadsan!

Əziz Şuşa, biz qayıtmışlı!

Əziz Şuşa, biz sənə dirçəldəcəyik!

Mənə elə gəldirdi ki, Qəlebə mündəsi olan bu kəlmələr hələ də Şuşa dağlarında, onun hər qayasında, hər daşında eks-səda verir. Şuşa bizim milli sərvətimiz, qədim Azərbay-

can şəhəridir. Prezidentimiz tarixi qərar verərək, onu Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı elan etdi. Bunun ardınca isə Şuşada “Xarıbülbül” festivalının keçiriləcəyinin, Vəqif poeziya günlərinin bərpə olunacağının anonsunu verdi. Çox gözləmək lazım gəldi. Zəfər günündən altı ay sonra Cıdır düzündə yüksəlen muğam, müsiki sədaları bütün dünyaya yayıldı. Bu, kimin kim olduğunu, kimin hansı mədəniyyətə sahib olduğunu, Qarabağın əsl sahiblərinin kim olduğunu öyani surətdə nümayiş etdirdi.

Pənahali xanın təxminən 270 il əvvəl təməlini qeydən Şuşada işğal dövründə qədər həmisi azərbaycanlılar yaşayıblar, bu şəhərin bütünurasına, daş-divarına başdan-başa Azərbaycan ruhu hopub. Prezident İlham Əliyev festivalın açılış mərasimində bu məqamı xüsusi vurğuladı: “Ermanılar nə qədər çalışılsalar da, Şuşadan Azərbaycan ruhunu sile bilmədilər. Bəli, mənfur düşmən tərəfindən binalar dağıldı, məscidlərimiz dağıldı, tarixi abidələrimiz dağıldı. Ancaq Şuşa Azərbaycan ruhunu qoruya bildi. Şuşa 28 il yarımlaşındı idı, ancaq əyləmədi, sinmədi, öz ləyaqətini qorudu, milli ruhunu qorudu, Azərbaycan ruhunu qorudu”.

Biz də Şuşaya işğaldən sonra ilk səfərimiz zamanı onu əyləməyən, sinməyən, Azərbaycan ruhunu qoruyan şəhər kimi gördük və bundan böyük qürur duyduk.

Altı ay ərzində Şuşaya üç dəfə səfər edən Prezident İlham Əliyev deyir ki, hər dəfə buraya gələndə buradan ayrılmak istəmir: “Şuşanın özünəməxsus auraşı var. Mən dünyada Şuşaya bənzər şəhər görməmişəm, bəlkə də yoxdur”.

Xalqımız 30 il Qarabağ, Şuşa həsrəti ilə yaşıyib, amma bu gözəl diyara, bənzərsiz şəhərə qayıtmak inamını heç vaxt itirmayıb. “Arzu edirəm ki, sizinlə birlikdə gedəcək Şuşaya. Gedəcəyik, inanın ki, gedəcəyik. Şuşa Azərbaycanın gözəvdür, hər bir azərbaycanlı üçün iftخار mənbəyidir. Şuşa bizim mədəniyyətimizin, tariximizin rəmziidir. Şuşa həmi üçün əzizdir. Amma təkçə Şuşa yox, Laçın dağları da əzizdir. Biz heç vaxt Laçınşız yaşaya bilmerik. Ağdam kimi gözəl bir şəhər, Füzuli, Cəbrayıllı, Zəngilan, Qubadlı,

Kəlbəcərin o bulaqları, Kəlbəcərin o İsti suyu - biz onlarsız yaşaya bilmerik”. Ulu önder Heydər Əliyevin illər önce sarsılmaz inamlı söylədiyi və festivalın leymotivini təşkil edən, tədbirin iştirakçılarına təşrili anlar yaşıdan bu fikirlərinin eks olunduğu lent yazısının nümayishi mən öten günləre qaytarıdı. Arxivimi araşdırıb tarixi və məkanı dəqiqləşdirdim: 1998-ci il martın 20-si, Mərdəkan, “Abşeron” sanatoriyası. Ulu Önder hamim sözləri Novruz bayramı münasibətilə qəçqinlər və məcburi kökünlər üçün keçirilən bayram şəhərində söyləmişdi. Bu arzular 23 il sonra çin oldu, Prezident İlham Əliyev atə vəsiyyətini yerinə yetirdi. Biz artıq Şuşadaşıq, biz Laçına, Ağdamı, Füzuliye, Cəbrayıllı, Zəngilanı, Qubadlıya, Kəlbəcərə qovuşmuşuq. Üçrəngli bayraqımızın Qarabağda əzəmətə dalgalanlığı günü görmek, müqəddəs Qarabağ torpağını öpmək həqiqətən böyük xoşbəxtlikdir ki, bize nəsib oldu.

Müsiki və birlik bayramı, qayıdış və milli ləyaqət bayramı

Təsadüfi deyildi ki, uzun fasıldən sonra ilk dəfə keçirilən “Xarıbülbül” müsiki festivalı şəhələrimizin əziz xatirəsinə həsr olunmuşdu. Biz canını gözəl Qarabağımızın düşmən tapağından azad olunması namənilə fədə edən qəhrəman Vətən əvladlarına, sağlamlığını itirən qazilərə, rəşadətli Ordumuza, Azərbaycan əsgərinə borduyuq. Xalq öz Prezidentinin, Ordu öz Ali Baş Komandanının etrafında bir yumruq kimi birləşdi və bu, Qəlebəni şərtləndirən əsas amil oldu. Bu arzunu gerçəkləyəcəvən hər kəsin qarşısında baş əyirik! Hələk olmuş qəhrəmanların xatirəsi əbədi yaşayacaq!

Cıdır düzündə keçirilən budəfəki festival, sözün həqiqi mənasında, müsiki və birlik bayramına, cayıdış və milli ləyaqət bayramına çevrildi. Azərbaycanda yaşayan müxtəlif xalqların nümayəndələri burada bənzərsiz müsiki çələngi hördürələr. Yüksek dağlıq vadidə qurulmuş səhnədə molokan çastuşkalarından tutmuş taliş, avar, ləzgi, tatar, kürd, udi, yəhudü mahnı və rəqsələri ifa olundu. Bunun da rəmzi mənası var idi, çün-

ki 44 günlük Vətən müharibəsində heç bir etnik qrup ümumi işdən kanarda qalmadı. Onlar hamisi Qələbəyə töhfə verdi və bu, həqiqətən çoxmilletli Azərbaycan xalqının ümumi Qəlebəsi oldu!

Festivalın mehəz Ramazan bayramı ərzəfəsində təşkil edilməsi də təsadüfi deyildi. Prezidentin vurğuladığı kimi, biz öz dini, milli, mənəvi köklərimizə bağlı olan xalqı və aks-təqdirdə, heç vaxt işğala son qoya bilməzdik. Biz bütün bu illər ərzində bir amalla yaşamış - torpaqları azad edək, ədəleti bərpa edək, milli ləyaqətimizi qoruyaq və buna nail olduk. Bugünkü tədbir bir daha onu göstərir ki, biz Şuşaya qayıtmışq və bundan sonra burada əbədi yaşayacaqıq.

Festivalın programı və təşkili barədə də ayrıca danışmaq lazımdır. Müxtəlif xalqların nümayəndəleri səhnədə bir-birini evəz edirdi. Tədbirin ilk dəqiqələrindən hiss olunurdu ki, bu ideya Prezidentdən gelib. Festival boyunca biz Birinci vitse-prezident, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın yüksək zövqünün və təşkilatçılığının bir daha şahidi olduq. Bu, səhne tərtibatından tutmuş, müsiki seçimine və çıxışlarının ardıcılığınadək hər bir detallı özünü açıq-aydın bürüzə verirdi.

Doğrudan da, Azərbaycanda yaşayan bütün xalqların Vətən müharibəsində böyük payı olub. Tarixi Zəfərlər başa çatan 44 günlük müharibə bir daha göstərdi ki, Azərbaycanda bütün xalqlar dostluq, qardaşlıq, həmreylik şəraitində yaşayırlar. Prezident çıxışında bu məqamı da xüsusi qeyd etdi və festival ölkəmizdəki sarsılmaz milli birliyin ayəni nümayiş oldu.

Yazı üzərində işləyən Turkeya Prezidenti Recep Tayyip Erdoğanın Bakıda, Azadlıq meydanındaki Zəfər paradında deydi ki bu duygusal sözəri xatırladı: “Şuşanın dağlarının başındakı duman artıq dərli deyil. Girov qalmış Xarıbülbül artıq azaddır və daha gözəl açacaqdır. Kənddənçay artıq daha coşqun axacaq. Araz neğməsinə daha güclü oxuyacaq. Qarabağ şikəstəsini oxuyan nəfəslər daha yüksək, daha güclü olacaqdır”. Hörmətli Ərdoğanın öten qış günlərinin birində dediklərinin təsdiqini bir bahar günü Şuşada gördüm: Azad olmuş Xarıbülbül daha gözəl açmışdı, çaylarımız daha guraxırdı, Cıdır düzündə səslənən “Qarabağ şikəstəsi” ürekleri, dağları titrərdi.

İki gün qədim Şuşa, möhtəşəm Cıdır düzü bir çox həyəcanlı, qələbləri riqquq getirən anlara şahidlik etdi. Yalnız birini qeyd etməklə kifayətlənmək istəyirəm. Gənc xanəndə Kənan Bayramının ifasında “Bayati Şiraz” müğəm səslenəndə festivalın demək olar ki, bütün qonaqları, eləcə də bu sətirlərin mülliəli sevinc göz yaşlarına hakim olubilmədi. Men Prezidentimizi, dəmir iradəli Müzəffər Ali Baş Komandanı ilk dəfə burada kövrələn gördüm...

Müsiki görünməmiş qəhrəmanlıq dastarı

Bir il əvvəl bu yerlərdə yad müsiki səsləndirdi. İki il əvvəl Cıdır düzündə Paşinyanın sərxiş halda rəqs edirdi. İndi bu yerlərin əsl sahibləri qayıdır. Bu gün Şuşa dağlarında müğəm eks-səda verir, ətrafa doğma müsiki sədaları yayılır, məscidlərdə yenidən azan səsi ucralır.

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevi çatıyyəti, cəsareti və qüdrətli sərkərdəliyi ilə rəşadətli Azərbaycan Ordusu otuz illik işgala, uzun illərin hesətinə 44 gündən son qo-

adən dünyaya verilən mesajlar

ısiqi festivali daha bir möhtəşəm uğur hekayəsidir

yaraq görünməmiş qəhrəmanlıq dastanına imza atdı. Bu dastanın en şərəflü səhifəsi, finalı isə sözsüz ki, Şuşa əməliyyatı oldu.

Şuşanı yaxından seyr edərkən gözərim önündə istər-istəməz xəyali döyüş sahnələri canlanırdı. Bu yerləri görməyənlər qalaşəherin alınmasının nə demək olduğunu təsvür edə bilməzlər. Şuşa tabii istehkamdır - dörd bir yanı keçilməz dağ-dərə, sildirmə qaya. Düşmən dağ başında tankı, topu ilə dayanmışdı, müdafiə mövqeyi qurmuşdu. Qəhrəman Azərbaycan əsgərləri işgalçıların tanklardan, toplardan açıqları atəş altında sildirmə qayalara dırmaşı, düşməni əlbəyax döyüdüdə məhv edirdilər. Şuşa uğrunda gedən döyüslərdə şəhidlerimiz oldu. Amma qəhrəman hərbiçilərimiz bir an da olsun tərddüb etmir, nəfəs dərəmənən irəli atılırlılar. Prezidentin təbərinə desək, onları irəliyə milli ruh aparırdı, Qələbəni de mahz bu amil təmin etdi. "Şuşanın azad edilməsi faktiki olaraq Ermenistan ordusunun və Ermenistan dövlətinin çökəməsi demək idi. Çünkü ondan bir gün sonra Ermenistan məcbur olub bizim şərtlərimizə asasən formalşmış kapitulyasiya aktına imza atıb və biz bir gülə atmadan Laçın, Kəlbəcər və Ağdam rayonlarını geri qaytardıq. Təsadüfi deyil ki, Şuşanın azad edilməsi günü - 8 noyabr günü Azərbaycanda rəsmi dövlət bayramı elan edildi, Zəfər bayramı elan edildi və biz bu bayramı hər il qeyd edəcəyik", - Prezidentin Cıdır düzündə, festivalın açılışında qətiyyətə söylədiyi, sürəkli alqışlarla qarşılanan, xalqımızın ürəyindən xəber verən bu sözləri Şuşa əməliyyatının dəyarını bir daha gözənən sərgiliyi. Müzəffər Ali Baş Komandanın dediyi kimi, biz altı ay əvvəl Şuşaya döyüşərək, vuruşaraq, qan tökerək qayıtmışdıq. Bu gün isə "Azərbaycan mədəniyyəti, Azərbaycan mədəniyyətinin görkəmləri nümayəndəli Şuşaya qayıdılara və bu qayıdış reallığıdır, bu reallığla hər kəs hesablaşmalıdır".

Bu gün Şuşada yaşananlar həm də kimin kim olduğunun təsdiqidir. Gəzib görünür: ermənilər ötən 28 ilde demək olar daşı daş üstə qoymayıblar, eksinə, şəhəri dağıdıblar, bulaqları qurudular. Çünkü bu şəhər, bu bulaqlar onların deyil. Bu yerlərin əsl sahibləri isə gələn kimi qurmağa, yaratmağa başlayıblar və bunu dünya da görür. Onu da görür ki, Azərbaycan xalqı bundan sonra Şuşada əbədi yaşamağa qərarlıdır. Şəhərdə artıq bərpə işləri başlayıb. Təmir olunmuş Yuxarı Gövhərəğa məscidində bayram na-

mazı qılındı. Biz şəhərdə olan gün, Ramazan bayramı ərafəsində Şuşada yeni möhtəşəm məscidin teməli qoyuldu. Ermənilər tərəfindən qurulmuş "Xan qızı Natəvar" bulağından həmin gün su geldi.

"Xaribulbul" festivalının təessüratları altında Prezident İlham Əliyevin Vətən mühabibəsi dövründə xalqa müraciətlərinin, xarici KİV-lərə müsahibələrinin, bayanatlarının videoyozularına bir daha nəzər saldım. Bu dəfə diqqətimi bir məqam xüsusiyyətə cəlb etdi. Fikir vermisinizsə, Paşinyan barədə danişanda Prezidentimiz adətən istehzalı ifadələr işlədir. Amma səhbət əvvəlk iki canı prezidentdən - Koçaryan və Sarkisyan'dan düşəndə yumruğu döyünlər, qazəb hissə kükürayır. Deyir: "Biz Ermenistan ordusunu çökdürdük. Eyni zamanda, Ermenistana uzun illər rəhbərlik etmiş cinayətkarlarla dərs verdik. Biz Koçaryan, Sarkisyan ordusunu mahv etdik". Koçaryan və Sarkisyan xalqımızın qanını tökmüş usaq qatilleridir. Onlarla sənsiz nifrat hissi, ilk növbədə, bundan qaynaqlanır. Daha nədən?! Azərbaycan Prezidenti qan tökülməməsi namına, münəqşənin dinc yolla həll edilməsi ümidi ilə bu canillərə uzun illər danişicilər masası arxasında oturmaq məcburiyyəti qarşısında qalmışdı. Əlbəttə, danişicilərin atmosferini, yaşınan gərginliyi tam təsəvvür etmek çətinidir. Amma onların ədaləri, heyasız tekəbbürleri, göstərdikləri nümayişkarane direniş, səsləndirdikləri qəbululunmaz şərtlər - bütün bunlar əsərləri tarıma çəkməye bilməzdilər. Görünür, Prezident İlham Əliyevin vaxtılı içerisinde böyük məcbur qaldığı qazəb həle keçməyib. Yəqin ki, bu mühərbiə canilləri ədalət mühakiməsi qarşında dayanana qədər də keçməyəcək.

Şuşasız və Şuşah günlərimiz

Vətən mühabibəsi, onun şanlı epiyodu olan Şuşa əməliyyatı, Azərbaycan və Ermenistanın bu tekbaşlı döyüşü "məğlubedilməz erməni ordu" mifinə son qoysu, hem düşmənə, hem də dünənya bizim gücümüzü göstərdi. Prezidentimiz həle müharibənin ilk günlərində "Şuşasız bizim işimiz yarımcıq olar", - dedi və həmişa olduğu kimi, bu dəfə də dediyini etdi.

Şuşasız günlərimiz haqqında çox danişmaq istəmirdəm. Şuşasız Azərbaycan qanadı qırılmış qartala bənzəyirdi. Quş qanadısız uça bilmədiyi kimi, biz də Şuşasız yaşa bilməzdik. Prezidentimiz Şuşanı qaytarmaqla, bize həyat bəxş etdi. İndi elə bir azərbay-

canlı olmaz ki, bu yerləri görməyə can atmamasın. Çox keçməz ki, bu xoşbəxtlik hər kəsa nəsib olar.

İyirmi ildən çox aparılan danişqolların tərixəsini vərəqləyəndə görürük ki, Şuşanın taleyi heç vaxt müzakirə predmeti olmayıb. Status, referendum, Madrid prinsipləri, beş rayonun cəytarılması, Kazan həll variantı və daha nələr... Danişqollar bundan sonra bəlkə 20 il da davam etsəydi, ermənilər heç vaxt Şuşanı heç bir şərtlə qaytarmağa razı olmayaqcaqdı. Münəqşənin hərbi-siyasi yolla həlli həm də buna görə qəçiləməz idi.

Dövlətimizin başçısının Şuşaya ilk səfərində dediyi bu sözləri xatırlayıram: "Azərbaycan xalqı heç vaxt Şuşasızlığı qəbul etməyəcəkdir. Məhz buna görə də Şuşanın İşğaldan azad edilməsi qarşıda duran hədəflər arasında xüsusi yer tuturdu".

Ermenistanın baş naziri Nikol Paşinyanın galincə, özünü etiraf etdiyi kimi, Şuşa onun üçün boz, darixdirci şəhərdir. Amma erməni şovinistləri, erməni lobbisi Şuşadan bir silah kimi istifadə edir, orada çıxardıqları olmazın oyunlarla milli heysiyətiməzə toxunurdular. Əvvəl-axıx bunun hesabını verməli idilər və verdilər. İndi baş qaldıran bəzi revanşist qüvvələrə Prezidentimizin bir cavabı var: "Dəmir yumruq" yerindədir, kim bu na cüret etmeye qalxarsa, başı ażıləcək. Çoxdan gözlediyimiz gün yetişib, Şuşalı günlərimiz başlayıb. Azərbaycanın döyünen ürəyi olan Qarabağ, Şuşanı qarşıda gözlənən günlər gözəylər. Şuşa dünənən ən gözəl şəhərlərindən biri olacaq.

Prezident İlham Əliyevin Şuşaya ailə üzvləri - birinci xanım Mehriban Əliyeva, qızları Leyla Əliyeva və Arzu Əliyeva ilə həsəfəri tarixi hadisə kimi qarşılındır, Qarabağdan əli üzülen düşmən üçün isə göz dəgina çevrilir. Dövlətimizin başçısı azad olmuşdur. Əzərbaycan bayrağını ucaldır, Şuşada Novruz tonqalı alovlandırır, məscidlərdə dualar edir, Qarabağda yolların, aeroportun, infrastruktur obyektlərinin təməlini qoyur, məşhur Xudafərin körpülləri öündə, Arazın axar suyunda elini yuyur, Zəngilanda nəhəng çinari qucaqlayıb. Bunların hər biri Qarabağın tarixən Azərbaycan xalqına məxsus olduğunu, torpaq sevgisini nümayiş etdirən duyğusal anlardır.

Şuşadan, Cıdır düzündən dünyaya verilən önemli mesajlar

"Xaribulbul" musiqi festivalı dünyaya bir çox önemli mesajlar verilməsi baxımından

da səciyyəvi oldu. Mayın 12-13-də Şuşaya ölkəmizin müxtəlif güləşlərindən folklor kollektivləri, ustاد musiqiçilər, Azərbaycan mədəniyyətinin korifeyləri, matbuat nümayəndələri toplaşmışdır. Festivalda Azərbaycanda yaşayan xalqların nümayəndələrinin çıxış etməsi göstərdi ki, ölkələr belə inkişaf etməlidir. Yalnız çoxkonfessiyalı, çoxmillətli ölkələrdə, cəmiyyətlərdə inkişaf, birlik, milli həmşəlik, sülh olur. Azərbaycan uzun illərdir ki, həm ölkə daxilində, həm də beynəlxalq müstəvidə multikulturalizmi, müxtəlif xalqların birləşməşini təbliğ edir. Biz öz təcrübəmizi bölüşür və praktikada göstəririk ki, bu, mümkündür. "Xaribulbul" musiqi festivalı bunun dəha bir parlaq nümayiş oldu.

Zənnimə, ən önemli mesajlardan biri birinci xanım Mehriban Əliyevanın sosial şəbəkələrdəki səmimi paylaşımları, eləcə də festival iştirakçıları tərəfindən Şuşada gəzintizi zamanı çəkilmiş kadrlar idı. Həmin paylaşımlardan, videolardan aydın şəkildə görünür ki, bu qədim şəhərdə artıq həyat qaynayır, hər yerde bərpə işləri gedir. Yəqin ki, bu kadrları işçək illəri ərzində dağdırılmış şəhər və kəndlərdə təradilən barbarlıq aktlarını qeyd etmək üçün Qarabağa gəlməkdən imtina edən UNESCO məmurları da görürənlər. Görürənlər ki, burada bərpə işləri necə səyə ve dəqiqliklə aparılır.

Biz qurucu xalqıq, biz tikirik, yaradırıq. Bu da çox önemli mesajlardan biridir. İndi Makron Fransasının, Qafqaz regionundan təxminən on min kilometr uzaqda yerləşən "qonşu" Kanadanın, ərazisi Qarabağdan dörd dəfə kiçik olan "superdövlət" Lüksemburqun dəstəklədiyi düşmənlərimiz isə 30 ildir qarətə, dağıtmışla, talanlıqla maşğıl idilər. Əgər Şuşa həcijətən "erməni şəhəri" olsayıd, onda bəndəm Zori Balayan erməniləri bu şəhəri yandırmağa çağırırdı. Ev yəsisi öz mülkünü heç vaxt yandırmadı, ekşinə, onu qoruyar. Azərbaycanın dünyaya bu mesajının məhiyyəti belədir: Şuşa bizim doğma evimizdir, biz oraya qayıtmışq! Həmisəlik!

Nəhayət unudulmaz musiqi festivalının iştirakçılarının öz parlaq ifaları ilə dünyaya göndərdikləri ən mühüm mesajlardan biri 28 ildən sonra Şuşaya mədəniyyətin qaytması oldu! Qoy, bütün dünya görüsün: Azərbaycan xalqı ilə birlikdə Şuşaya sivilizasiya da qayıtdı!

Aslan Aslanov
**AZƏRTAC-in idarə Heyətinin sədri,
OANA-nın vitse-prezidenti**

Erməni barbarlığı: dağıdılan tarixi və dini abidələr

Prezident İlham Əliyev: “Biz bütün abidələri qoruyuruq, bütün xalqların abidələrini qoruyuruq və dünya bunu bilir”

Azərbaycan xalqı 30 ilə yaxın bir zamandan sonra işğaldan azad olunmuş torpaqlarımızda erməni vəhşiliyinin izləri ilə daha yaxından tanış olur. Ermənilərin işgal etdikləri ərazilərimizdə törətdikləri vandalliq ağıla siğmayan vəhşilikdir. Azərbaycanın tarixi-mədəni irlsinə qarşı görünməmiş vandalizm həyata keçirilib. Ərazilərdə abidələr, mədəniyyət ocaqları, məscidlər, qəbiristanlıqlar dağıdılıb, təhqir edilib, bəziləri isə erməniləşdirilib. Ermənistən qanunsuz silahlı birləşmələri tərəfindən dövlət əmlakinin və xüsusi mülkiyyətdə olan əmlakin məhv edilməsi, talan edilməsi ilə bağlı Azərbaycan dövlətinə və vətəndaşlarına külli miqdarda ziyan vurub.

Azərbaycanın işgal olunmuş ərazilərində erməni işgalçlarının özbaşınlığı, tarix və mədəniyyət abidələrimizin dağıdılması və qəsden korlanması “Arxeoloji irlsin mühafizəsi haqqında” Avropa Konvensiyasına, “Ümumdünya mədəni və təbii irlsin mühafizəsi haqqında” YUNESKO-nun konvensiyasına zidd olsa da işgal altında və Ermənistanda qalan Azərbaycan mədəniyyət abidələrinin eksəriyyəti məhv edilib. İşgal altındaki torpaqlarımızda təqribən 403 tarixi dini abidə olub ki, onlardan 67-i məscid, 144-ü məbəd, 192-i ziyyərtgahdır. 67 müsəlman məscidinin 63-ü tamamilə, 4-ü isə qismən dağıdılıraq yararsız hala salınıb. Ağdam Cümə məscidinin içərisində ev heyvanları, o cümlədən donuz saxlamaqla öz kimliklərini nəinki Azərbaycan xalqına, eləcə də bütün dünyaya göstərilər. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışlarının birində vurğuladığı kimi, “Bizim bütün dini abidələrimiz düşmən tərəfindən dağıdılıb. Dünya 30 il ərzində buna səssiz qalıb. Biz bu məsələni dəfələrlə qaldırıbmışdıq, beynəlxalq kurşullarından qaldırıbmışdıq, tarixi-dini abidələrimiz dağıdılıb, təhqir edilib. Biz o videoları dəfələrlə göstərirdik. Ağdam məscidini, Şuşa məscidlərini, o vaxt işgal altında olan digər məscidlərin vəziyyətini göstərək deyirdik ki, mənfur düşmən bizim dini abidələrimizi dağıdib, təhqir edib.”

ERMƏNİ VANDALİZMİ HİDDET DOĞURUR

Bu gün dünya mətbuatı erməni vandalılığına qarşı öz münasibətini qələmə alır və onların törətdikləri əməllər kəskin şəkildə pislənilir. Kolumbiyanın nüfuzlu rəqəmsal KİV-lərindən olan “Las2Orillas” qəzetində tanınmış jurnalist Roberto Trobaxonun müəllifi olduğu, Azərbaycanın azad olunmuş ərazilərində 30 ilə yaxın işgal müddətində Ermənistən tərəfindən törədilmiş kütłəvi dağıntılar və YUNESKO-nun erməni vandalizmine laqeyd yanaşmasından bəhs edən “YUNESKO kor, kar, lal olub, yoxsa əsirə çevrilib?” sərlövhəli mə-

qale dərc olunub. Məqalədə Şuşa, Ağdam, Qubadlı, Zəngilan və digər şəhərlərimizdə Ermənistən mədəni soyqırımı törətdiyi, bu ərazilərdə dini ziyyərtgah, məscid, muzey, arxeoloji yer, məzarlıq və çoxlu sayıda digər mədəni və dini abidələri məhv etdiyi bildirilir və bu hərəketlərin insanlıq əleyhine cinayət olduğu vurğulanır. Məqalədə qeyd olunur ki, YUNESKO-nun beynəlxalq təşkilat kimi rolu dünyada tarixi-mədəni və dini abidələrin qorunması olduğu halda, Ermənistən ötən ilin sonlarında işğaldə saxladığı Azərbaycan torpaqlarında törətdiyi vandalizmə heç bir münasibət bildirməyib. Bu müddət ərzində bir dəfə də bu ərazilərə müşahidə missiyası təşkil etmədiyi söylənilir və bu təşkilatın erməni vandalizmi qarşısında səssiz qalmasının təccüb və hiddət doğurduğu deyilir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Zəngilanə səfəri zamanı düşmən tərəfindən dağıdılmış məscidin qarşısında çıxışı zamanı bu məsələyə toxunaraq bildirmişdi: “Biz 30 il ərzində dəfələrlə UNESCO-ya müraciət etmişik, dəfələrlə bildirmişik ki, bizim məscidlərimiz da-

ğıdılıb, tarixi abidələrimiz dağıdılıb, bizim tarixi abidələrimiz erməniləşdirilir, bir dəfə missiya göndərildim? Bir dəfə bizim müraciətimizə cavab verildimi? Ele məharibə qurtaran kimi başlayıblar ki, erməni xalqının abidələri gerek qorunsun. Biz bütün abidələri qoruyurq, bütün xalqların abidələni qoruyurq və dünyaya bunu bilir. Amma baxın, görün, məscid olub bura, UNESCO, buraya gel, gel gör. Avropa Şurası səssiz qalma, gel gör buran! Bütün məscidlər dağıdılıb. Yaxşı, məscidi dağıtmak olar? Məscidi dağıtmak, deməli, cinayət deyil? Bu ədaletsizlik nə qədər davam edəcək? Bu riyakarlıq nə qədər davam edəcək? Bu ikili standartlar nə qədər davam edəcək? Bu islamofobiya nə qədər davam edəcək? Bunu dağıtmış ziyanı dağdırıb.”

Məqalədə UNESCO-nun təşkilatdaxili siyasi qərəzin əsirinə çevrilib-çevrilmediyi sual edilir.

Azərbaycan müasir dünyada haqq səsini dünyaya çatdırır. Məlum olduğu kimi, Xarici İşlər Nazirliyinin hazırladığı “Azərbaycan Respublikasının Ermənistən tərəfində işğal olunmuş ərazilərində

islam dininə aid tarixi və mədəni irlsin məhv edilməsi” və “Ermənistən Respublikasının Azərbaycan Respublikasına qarşı davam edən təcavüzü nəticəsində Azərbaycanın tarixi və mədəni irlsinin dağıdılması və təhqir olunması” adlı hesabatlar hazırlanaraq UNESCO başda olmaqla, BMT, ATƏT, Avropana Şurası, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, ISESCO-ya, digər beynəlxalq təşkilatlara təqdim edilib.

Dağıdılan dini abidələrimizə nəzər salarkən Füzuli rayonunda Hacı Ələkbər məscidi, Dədəli, Merdinli, Gecegözü, Yuxarı Veyşəlli kənd məscidləri, Cəbrayıllı rayonunda Süleymanlı və Papi kənd məscidləri, Qubadlı rayonunda

siyaseti ölkəmizdə yaşayan etnik və dini icmalar arasında dostluğun və qardaşlığın daha da möhkəmənəsine öz təsirini göstərir. Azərbaycanda xristianlığın ayrı-ayrı cəreyanlarının icmaları sərbəst şəkildə fəaliyyət göstərir. Dünyada yəhudilərin azad şəkildə dini inanclarını icra etdiyi ölkələr içərisində Azərbaycan birinci yerədir.

Ölkəmizdə 7 sinaqoq və 4 gürçü kilsəsi fəaliyyət göstərir. Hətta Ermənistən Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzüne baxmayaraq, Bakıda erməni kilsəsi qorunub-saxlanılır. Bu və ya digər faktlar xalqımızın tolerantlığının bariz göstəricisidir.

Məqalədə, həmçinin Azərbaycan hökuməti və Heydər Əliyev Fonduñun ölkə ərazisində dağıntıya məruz qalmış abidələrin bərpası ilə yanaşı, xaricdə də tarixi-mədəni irlsin mühafizəsi istiqamətində fəaliyyət göstərdiyi bildirilir. Azərbaycanın Birinci Xanımı, Heydər Əliyev Fonduñun prezidenti Mehriban Əliyeva Roma şəhərinin ətrafında yerləşən 60-a yaxın katakombaların bərpasında əhəmiyyətli işlər imza atmışdır. Müqəddəs Marçellinio və Pietro katakombaları xristian aləmi üçün ən mühüm və ən maraqlı abidələrdən biridir və bu addım dinlər və mədəniyyətlərarası dialoqun daha bir parlaq nümunəsi olaraq tarixə yazıldı. Romanın belə nüfuzlu arxeoloji abidəsinin bərpasına töhfəsini verən Heydər Əliyev Fondu tarixi missiyasını həyata keçirmiş oldu. Heydər Əliyev Fonduñun Fransanın Orn Departamentinin Santiyi, Fresnay o Sovaj, San-İler la Jerar, Tanvil, Kurjust, Revoyon və Mal yaşayış qəsəbələrində X-XII əsrlərə aid 7 kilsənin bərpasına yardım etməsi de diqqəti cəlb edir.

Məqalədə Heydər Əliyev Fonduñun elmi-mədəni layihələrin həyata keçirilməsi üçün UNESCO-ya məsəbə fəaliyyətin Latin Amerikası regionunda da təzahür etdiyi, bu çərçivədə 2017-ci ilde Qvatemalada qeyri-maddi mədəni irlsin qorunması üzrə bacarıqların artırılması ilə bağlı layihə çərçivəsində təlim seminarlarının keçirilməsini məliyyələşdirdiyi bildirilir.

Erməni barbarlığının nəticəsi olaraq dağıdılan abidələrimiz qısa bir zamanda bərpa olunacaq və töredikləri əməllərə görə, qanun qarşısında cavab verəcəklər. Qarabağdakı bütün müsəlman və xristian-alban abidəleri Azərbaycan xalqının tarixi, mədəni və dini irlsinin mühafizəsi bundan sonra da yüksək seviyyədə təmin ediləcək, o cümlədən işğaldan azad olunmuş ərazilərdəki abidələrin bərpası, təmiri və yenidən qurulması işləri həyata keçiriləcəkdir.

Artıq bu istiqamətdə işlər start verilib.

TOLERANTLIQ SIYASƏTİ ÖLKƏMİZDƏ YAŞAYAN ETNIK VƏ DİNİ İCMALAR ARASINDA DOSTLUĞU VƏ QARDAŞLIĞI MÖHKƏMLƏNDİRİR

Azərbaycan ərazisindəki bütün abidələr isə dövlət səviyyəsində qorunur. Multikultural və tolerant yaşam tərzi ilə dünyada tanınan Azərbaycanda bu mühitin formallaşması dinindən, dilindən və milli mənsubiyyətdən asılı olmayıraq, hər bir insana olan berabər münasibətin nəticəsidir. Dövlətimiz həyata keçirdiyi tolerantlıq

Birinci "Davamlı İnkışaf Məktəbi" layihəsinə bitərəf gənclər də qoşula bilər

Yeni Azərbaycan Partiyası Gənclər Birliyinin böyük layihə təşəbbüsündən biri olan birinci "Davamlı İnkışaf Məktəbi" layihəsinə silsile formada həyata keçirmeyi planlaşdırırıq". Bu barədə YAP Gənclər Birliyinin sədri Bəxtiyar İslamov "Yeni TV"-nin canlı yayımında məlumat verib. O qeyd edib ki, birinci "Davamlı İnkışaf Məktəbi" layihəsi ulu öndər Heydər Əliyevin 98-ci ildönümüne həsr edilib: "Məqsəd YAP Gənclər Birliyinin təşəbbüsü ilə gənc kadr potensialının daha da inkişaf etdirilməsinə dəstək verməkdir. Azərbayanda məhz gəncləri əhatə edəcək ictimai-siyasi, iqtisadi, sosial, dövlət idarəciliyi sahəsində bir çox mövzular ətrafında bir sıra proqramlar, seminarlar təşkil ediləcək. Həmin tədbirlər bu sahənin ekspertləri, təc-rübəli dövlət xadimləri tərəfindən idarə olunacaq".

Bəxtiyar İslamovun sözlərinə görə, layihənin digər ənəmlisi cəhəti YAP-in sədri, Azərbaycan Prezidenti cə-nab İlham Əliyevin partianın Gənclər Birliyi qarşısında qoyduğu məqsəd və vəzifələrdən biri ilə bağlıdır: "YAP-in Gənclər Birliyinin qarşısına qoyulan bugünkü vəzifələrdən biri Gənclər Birliyinin sadəcə partianın üzvü olan gənclərin yox, bütün Azərbaycan gənclərinin birliyi olaraq formalasmasıdır. Ona görə de biz bu la-yihəni elan edərkən layihəyə seçiləcək gənclərin 50 %-nin YAP-a üzv olan gənclərdən, 50 %-nin isə bitərəf gənclərdən seçilməsi qərarına geldik. Hazırda layihəyə onlayn müraciət davam edir. Biz pandemiya qaydalarını nəzərə alaraq, yekun mərhələdə layihədə müəyyən qədər az sayda insan saxlamağa çalışacaq. Ona görə de ilk layihədə 30 gənclən seçilməsi nəzərdə tutulur. Onlardan 15-i YAP-in sırasında təmsil olunan fəal gənclər, 15-i isə partiya mənsubiyəti olmayan gənclərdən müəyyənləşdiriləcək".

BDU-da tədbir keçirilib

Mayın 20-da BDU-nun Tarix, Mexanika-riyaziyyat və Tətbiqi riyaziyyat və kibernetika fakültələrinin təşkilatçılığı ilə "Qarabağ zəfəri sonrası Azərbaycan-Türkiyə strateji münasibətləri yeni mərhələdə" adlı tədbir keçirilib. SİA-nın verdiyi məlumatə görə, BDU-nun Tarix fakültəsinin tədris işləri üzrə dekan müavini Bəxtiyar Nəbiyev giriş sözü ilə çıxış edərək Azərbaycan-Türkiyə qardaşlıq münasibətlərinin qorunması və inkişafından bəhs edib. Heydər Əliyevin Azərbaycan-Türkiyə qardaşlıq münasibətlərinin müasir dünyadan düzülməsini uyğun yeni bir formada möhkəmləndirilməsinin xüsusi əhəmiyyətindən bəhs edib. 1994-cü ilin sentyabr ayının 20-da Bakıda imzalanan "Ösrin müqaviləsi" layihəsi və bundan əlavə Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri, TANAP, TAP, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu və s. beynəlxalq layihələrin həyata keçirilməsi Azərbaycan və Türkiye iqtisadi dırçılışı və siyasi gücün artmasına zəmin yaratmasından danışıb. 44 günlük Vətən müharibəsi dövründə Türkiyənin Azərbaycana mənəvi və diplomatik dəstək göstərməsi bütün dünyaya qardaşlığımızın sarsılmaz olmasına bəhs edib.

Sonra məruze ilə çıxış edən Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin deputati Ramil Həsən bildirib ki, "Bu gün əsasını qoyduğumuz layihənin ümumi adı Türkiye-Azərbaycan qardaşlığıdır. Bu qardaşlığın simvolu Ulu Önder Heydər Əliyevin "bir millət, iki dövlət" kəlamında çox aydın ifade olunur. Dünyada elə iki dövlət tənənəməz ki, onlar arasındaki dostluq Türkiyə və Azərbaycan arasında olan dostluq və qardaşlıq qədər saf, səmimi və etibarlı olsun. İkinci Qarabağ savaşы isə bu qardaşlıq münasibətlərini bir daha təsdiq etdi.

Dekabrın 10-da keçirilən möhtəşəm Zəfer paradi ilə müzəffər Azərbaycan Ordusu öz gücünü bir daha iş-ğalçı Ermenistana və bütün dünyaya nümayiş etdirdi. Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusu tərəfindən torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi şərəfinə Bakıda keçirilən Zəfer parادında Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevlə birgə Türkiye Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın, habelə Azərbaycan Ordusunun müzəffər əsgərləri ilə bərabər Türkiye Silahlı Qüvvələrinin hərbçilərinin iştirakı Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının daha bir nümunəsidir. Ramil Həsən bildirib ki, cənab Ərdoğanın səfəri zamanı iki ölkə arasında imzalanan sənədlər və dövlət başçılarının mətbuat üçün açıqlamalarında səslenirdikləri fikirlərə Azərbaycan-Türkiyə dostluğu və qardaşlığının sarsılmazlığı bir daha bütün dünyaya nümayiş etdirildi. Tədbir tələbələrin suallarının cavablandırılması ilə davam edib. Tədbirdə 250-dən çox şəxs iştirak edib.

Ceyhun Rasimoğlu

Metro hansı tarixdə açılacaq? - qurum rəsmisi açıqladı

"Bildiyimiz kimi, pandemiya şəraitində, o cümlədən xüsusi kərəntin rejimində Bakı Metropolitenində sərnişindəşimə fəaliyyəti yalnız və yalnız, Nazirlər Kabinetinə yanında Operativ Qərargah tərəfindən tənzimlənir.

elaqəsi yoxdur. Aprel ayında Elmlər Akademiyası stansiyasında ağac şpalların dəmir-beton blokları əvəz olunması prosesi başlayarkən elan etdiyimiz kimi, həmin işlər texnoloji proseslərin ardıcılığına uyğun olaraq iyun ayının 1-də tamamlanır. Bu təmamilə fərqli, sırf texniki xüsusiyyətli, metropolitenin özünün iş prinsiplərinə uyğun təmir prose-

"Ermənistən İstintaq Komitəsinin ötən ilin 22 dekabr tarixli məlumatına görə fərəarilik edən 1358 nəfərə cinayət işi qaldırılıb. Sonra məlumat qapalı saxlanılıb, lakin qeyri-rəsmi mənbələr ittihad olunanların 10000 nəfərə yaxın olduğunu bildirir". Bunu dünən Milli Məclisin plenar iclasında çıxışında parlamentin İnsan hüquqları komitəsinin sədri Zahid Oruc bildirib.

Z. Oruc deyib ki, Qarabağda yaşayan ve xalqımıza qarşı tecavüzkarlıq etməyən, elinə silah götürməyən və atəş əmrini yerine

Ən böyük fərəari Sarkisyanla Koçaryandır

səxslərin həbsi pislənməlidir: "Əslində, süngü gücünə səngərə getirilən minlərlə adamın döyüşmeməsi torpaqların kime məxsusluğunu göstərir. Eyni zamanda, sual olunur - vuruşmaqdən imtina edən erməni hərbçilərin əsas arqumenti ne olub? Cavabı erməni əsgərləri verir - göydən od yağırdı! Bəli, faktiki olaraq, Qarabağda döyuşlərə cəlb olunan 40 minə qədər hərbçinin 5-6 mini məhv olubsa, 10 mindən çox yaralı varsa, yerde qalanların da az qala 30 faizi fərəarilikdə ittihad edilirsə,

deməli, Ermənistən siyasi hakimiyyəti öz vətəndaşları ilə müharibə veziyətindədir".

Parlementin komite sədri qeyd edib ki, nəinki savaş, elecə də sülh dövründə Ermənistanda fərəarilik geniş yayılmışdı: "Qarabağda demografik ölüm yaşandığı, azərbaycanlılarla birgə olduqları vaxtı saylarının artdığını, işgal illərində isə azaldığını və qızların da oğlanlardan çoxluğunun müharibə ilə bağlılığını prezident Armen Sarkisyan RBK-ya müsahibəsində etiraf etmişdi. Minlərlə şəxse cinayət işinin açılması ilə Ermənistən məhkəməsi

100 il əvvəlki andranıkların, njde-lərin varisi sayılan ordunun fərəarilərinin qəhrəmanlardan çox olduğunu dünyaya elan edir. Ona görə de bizim həbsxanalar erməni hərbçiləri üçün təhlükəsiz yerdər. Ermənistən hərbi generalı Le-von Stepanyan deyir ki, hamını həbsə ata bilmezlər. Halbuki onlarla siyasetçilərin fərəariliyi olan yerde hərbçiləri günahlandırmıq doğru deyil. Baxın, Sarkisyan qarşıdakı parlament seçkilərinə qatılmayacaq. Bu, hərbi məglubiyyətin birbaşa nəticəsidir. Ən böyük fərəarilər Sarkisyanla, Koçaryanın özüdür".

Bayağılaşmaya qarşı mübarizəmiz

İntensivləşən işlərin öz keyfiyyətini itirməsi gözlənilən haldır. Belə ki, bir yazarın gün ərzində yazdıqlarının kəmiyyəti artarsa müəyyən keyfiyyətsizlik yarana bilər. Bu cür keyfiyyətsizliyə daha çox yol açan amillər isə qeyri-peşəkarlıq, zövqsüzlük ola bilər. Bu çatışmazlıqların bağışlanması isə bütün bir sistemi degenerasiyaya uğradı bilər. Belə ki, bu bayağılıq virus kimidir. Əvvəlcə öz işaretlərini göstərir, onların qarşısı alınmadıqda isə sürtərlə yayılır.

"Xalqın gözü tərezidir" belə ki, lazımlı gələcək bütün bayağılıqlar dayan, bəsdir, sus demək sizin de borcunuzdur. Bizi ən çox qıcıqlanırdınlardır sözlər bunlar olmalıdır "bu kitabın oxuyanı var, bu mahinən də dinləyən və ya bəyənəni var". Sənət, musiqi, ədəbiyyat elə vacib nöqtələrdir ki, cəmiyyətə təqdim olunmazdan evvel dəfələrlə süz gəcdən keçməlidir.

Dövlətimiz mediyaya və ya televiziyyaya senzura tətbiq etmir. Ele-

cə də dünyada azad media, nəşriyyata verilən azadlıqlar böyük səhvlərə yol açmaqdadır. Yeni azadlıq nə bayağılıq kimi anlaşılmalı, nə də bayağılaşmamalıdır. Əlimizdə hələ də onlara qarşı mübarizə aparmaq üçün yol var. Nəzəre alaq ki, quruluş bize də onlara təsir etmək barədə qadağaya qoymayıb. Öz qulaqlarımızın sağlığı üçün, zəvvarımızın korlanmaması üçün, biz o bayağılıq virusu ilə sərt şəkildə döyüşməliyik.

O virus hər yerdədir. İstifadə etdiyimiz ictimai nəqliyyatın radiosunda, televizorümüzün kanallarında, hansısa toy meclisində, güməndə və s. Hətta bu virus artaraq cəmiyyətin yarısından coxunu da öz ağışuna alır. Bu cöxlüğə isə yalnız degenerasiya olmuş və bayağı olanlar hezz verir. Bayağılaşmış hər fərd bu dünya üçün canlı

ölü hesab edile bilər.

Dinləyə biləcəyimiz o qədər mükəmməl müsələlər, oxuya biləcəyimiz püxtələşmiş cümlələr var ki, onlara bir ömrə yetməz. Anma topluluq səkitcə virusun yayılması lağ edir. Güllür və bundan hezz alır. Hami gülşün deye paylaşır və bunları təqdir edir. Beləcə bayağılıq reytinq qazanır. Keyfiyyətli və

orijinal olanlar isə öz pərestişkarlarını itirirler. Bu itkilər də onlarda ruh düşkünlüyü yaradır, beləliklə onlar da bayağı olmağa üz tuturlar.

Məsələn onsuz da kifayet qədər izleyicisi olmayan teatrlarımız karantin mündətində tamamilə boş qalıb. Heç bir izleyicisi olmayan aktyor hansı həvəsle rolunu oynaya bilər? Fərəz edək ki, bizim də bir media orqanı olaraq heç bir oxuyucumuz yoxdur. Məvacibimiz olsa da oxuyucusuz yazmaq əsl faciədir. Karantin mündətində isə yüzlərlə aktyorumuz teatrında bu talehələ üzləşir. Onları bəzən serialarda görmək isə artıq onları itirdik demekdir.

Bu cəmiyyət öz sənətkarın itirməməlidir və lazımlı gələcək havada yüzlərlə tamaşaçı teatr izləməlidir. Bayağılaşmaq, koronaya yoluxmaq dənən dehşətlidir. Çünkü koronavirusun müalicəsi var. Bayağılıq isə insmanın bir növ ruhunu öldürür. Ruhu isə peyvend etmək olmur.

Zərdüşt Quluzadə

Ermənistan KTMT-ni NATO-ya satdı

**MISSION OF THE REPUBLIC OF ARMENIA TO NATO
MISSION DE LA REPUBLIQUE D'ARMENIE AUPRES DE L'OTAN**

CLASSIFICATION: NATO UNCLASSIFIED

3203/089/2021

The Mission of the Republic of Armenia to NATO presents its compliments to the Private Office of the Secretary General of NATO and Permanent Delegations of all NATO Member States, and, with regard to Azerbaijan's flagrant encroachment against the sovereignty and territorial integrity of the Republic of Armenia, has the honor to communicate the following:

On May 12, 2021, several groups of the armed forces of Azerbaijan, in apparent violation of international law, infiltrated into bordering territory of Syunik province in the vicinity of the Sev Lich ("Black Lake"/, Great Ishkhanas and Tzghak Mountains/ of Armenia. Advancing 3-4 km, the Azerbaijani armed forces attempted to fortify new positions in the Armenia's sovereign territory. At the same time, the Azerbaijani side put forward military forces from the rear concentrating them in the territory of the Black Lake and other nearby heights. Furthermore, on 13 May, 2021, the Azerbaijani armed forces opted for advancement of positions in the bordering regions of Armenia's Sisian and Vardenis.

These egregious provocations are happening in the context of the large-scale military drills with participation of around 15,000 servicemen to be conducted by Azerbaijan on 16-20 May, 2021, without prior notification and in line with its established practice of violating the 2011 Vienna Document.

The mentioned infractions have followed the following:

It is of paramount importance that the international community sends a decisive and unequivocal message to the political and military leadership of Azerbaijan that its reckless adventurism and hostile actions against the Republic of Armenia will not be tolerated.

Moreover, it's imperative that any third country in their statements and actions refrains from inflammatory rhetoric and steps that can be misperceived or interpreted by Azerbaijani regime as "carte blanche" to continue their irresponsible and destabilizing behavior, thus further endangering the regional security with unpredictable consequences for international peace and stability.

Armenia's primary task is to settle the matter through negotiations and diplomatic means. However, Armenia will in no way tolerate such provocative actions. The Republic of Armenia reserves the right to undertake actions to protect its territorial integrity and sovereignty by all necessary means in accordance with the Charter of the United Nations.

The Mission of the Republic of Armenia to NATO avails itself of the opportunity to renew to the Private Office of the Secretary General of NATO and Permanent Delegations of all NATO Member States the assurances of its highest consideration.

Ermenistanın belə bir addımı paralel olaraq Rusiya ilə mövcud olan strateji maraqlara və partnyorluğa zərbə vurmağa hesablanıb

Ermenistan hökuməti NATO-dakı nümayəndəliyi üzərindən təşkilatın baş katibliyinin dəftərxanasına, eləcə

də bu herbi-siyasi bloka daxil olan bütün ölkələrin hökumətlərinə Zəngəzurda baş veren hadisələrə müdaxilə etməyi istəyib.

Rəsmi olaraq müraciət edilən sənəd isə göstərir ki, Ermenistan daim özünü "Rusyanın sadıq müttefiqi" kimi bayan etsə də, əslində, illərlə onu himayə edən Rusiyaya qarşı xəyanət addımı atıb. Nəzərə alsaq ki, Rusiya

"Dərslərin onlayn qaydada aparılması doğru yanaşma deyil"

Məlum olduğu kimi, 2020-2021 tədris ili demək olar ki, ali təhsil müəssisələrinin tələbələri üçün yalnız uzaqdan idarəetmə əsasında, yəni distand qaydada aparıldı. Hal-hazırda da dərs ilinin başa çatmasına təxminən 20-25 gün vaxt qalıb. Bu qalan mündətde düşünmürəm ki, ənənəvi təhsil bərpa olunsun. Söhbət ali təhsil müəssisələrinin tələbələrindən gedir. Yalnız ehtimal 2021-2022 tədris ilinin sentyabr ayının 15-nə qələb. Çünki, həmin dövrə qədər kifayət qədər vaksinasiya prosesi aparılacaq. Qarşıda iyun, iyul və avqust olmaqla, 3 ay vaxt var. Bu 3 ay ərzində təxminən 1-2 milyon əhalinin vaksinasiyası aparılsa, tamamilə dərslər ənənəvi qaydada bərpa olar. Hal-hazırda bu günü 2 miliona yaxın vətəndaş vaksinasiya olunub. 3 milyondan çox vətəndaşımız isə test analizi verib. Yəni, bunlar kifayət qədər ciddi rəqəmlərdir. Bu rəqəmlərin qarşılığında dərslərin yenidən onlayn qaydada aparmaq doğru yanaşma deyil". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında təhsil məsələləri üzrə mütxəssis Elçin Əfəndi deyib.

Onun sözlərinə görə, distand təhsilin tələbələrə, eyni zamanda müəllimlərin özlərinə də çox ciddi təsirləri var. Ister təhsil verənlərin, isterse də təhsil alanların dərslərə adaptasiya olmalarına problem yaradır, müəyyən mövzuların izahında və mənimşənilməsində çətinliklər törədir: "Xüsusi də, təcrübə əsasında öyrənilməsi lazım olan ixtisaslar ki var, həmin ixtisaslarda təhsil alan tələbələr olduqca əziyyət çəkirələr".

Elçin Əfəndi sözlərinə belə davam edib: "Kafe-restoran kimi yerlər işlədiyi halda niyə təhsil müəssisələri fəaliyyəti ni dayandırsın? Bu sualın cavabını yalnız Nazirlər Kabinetini yanında Operativ Qərargah bilir. Əslində, bunların yerinə təhsil müəssisələri ənənəvi qaydada fəaliyyətini davam etdirməlidir. Əks halda biz, bir neçə müddət sonra əmək bazarına ixtisaslı kadrlar çıxara bilməyəcəyik".

Ayşən Vəli

ANALITIK+FOTOFAKT

- Bildiyimiz kimi, bir neçə gün önce Laçın səfərində olmuşunuz. Birinci Qarabağ müharibəsində də Laçında döyüşdürünlər üçün, bura sizin üçün doğma məkandır. Bəs, 29 ildən sonra yenidən Laçında olmaq necə bir hissdir?

- Bunu sözlərlə ifadə etmək mümkün deyil. Laçın mənim üçün doğulduğum Kürdəmir rayonu qədər eziyidir. Çünkü, mən gənc zabit olaraq ilk dəfə düşmənə qarşı mübarizədə əldə etdiyim üstünlüyü, düşməni məhv etməyi, ərazinin azad edilməsinin insana verə biləcəyi ruh yüksəkliyini, əsgərimin bir komandan kimi önmə salıb döyüşə aparmağı, əsgərdə özünə inam hissini aşılımaga ve Laçın dəhlizi kimi strateji yolu 45 yaşlı əsgərlərlə birləkde 3 gündə nəzarətə almayı burada əldə etmişəm. O torpağın mənə verdiyi güc-qüvvət tamam başqadır. Bütün bu hissələri bizi Laçın torpağı və buranın təbiəti bəxş edib. Bizim Laçının qarışında qayıtmak kimi bir borcumuz var idi. Şəhidler de bizim o əraziləre qayıtmışımız üçün canları fəda etdilər. Gelin, ciyinizdə olan məglubiyət sindromunu ataq, yasdan çıraq və bundan sonra bu torpaqlarda quraq, yaradıq, sevinək. Düşmən də görsün ki, biz nələrə qadırıq.

- Sizin sosial şəbəkədə belə bir yazınızı oxudum ki, orada "səfərdən önce bütün maraqlı faktları topladım və yeni şeylər öyrəndim". Bu yeni faktlar nədən ibarətdir?

- Mən son baş veren Vətən Müharibəsində şəxsən iştirak etmemişəm. Doğrudur, məlumat bazam olub, amma konkret olaraq bəzi məsələlər var ki, onlar dəqiqləşməli idi. Mən düşünürəm ki, davamlı

"Azərbaycanın maraqları hər şeydən üstün tutulmalıdır"

“Bu gün elə bir dövrdəyik ki, tutduğu mövqeyindən, siyasi baxışlarından asılı olmayaraq hamı Azərbaycan dövlətinin yanında olmalıdır. Yəni Azərbaycan hakimiyətinin bugünkü ərazi bütövlüyünüzle bağlı aparlığı siyasetini dəstekləməlidir. Çünkü ermənilərin ağır məglubiyəti təkcə ermənilərin deyil, bir sırə onun həvadalarını da ciddi narahat edir və Azərbaycana qarşı təzyiqlərini artırıb”. Bunu “Səs” qəzetinə açıqlamasında AMİP funksioneri Əli Orucov deyib.

Ə.Orucov bu kimi amilləri nəzəralərə, her kəsin Azərbaycanın maraqlarını her şeydən üstün tutulmalı olduğunu bildirdi: “Kim hansı mövqedədir, yəni radikaldır və yaxud da loyaldır, bir sözlə, hansı mövqedə olmasına bax-

mayaq, ilk növbədə, göz öününe Azərbaycanın düşdürüyündəki durumu və geosiyasi vəziyyəti nəzərə almalıdır. Hər halda həmin şəxslərin də fikirləri müəyyən dairələrdə müəyyən siyasetin həyata keçirilməsində önemli rol oynan-

masa da, hər halda bizim əleyhimizə olan qüvvələrin əline bir girevə də düşüşürəməsinə imkan verilməməlidir. Bu baxımdan, düşünürəm ki, bu həssas məqamda diqqətli olmaq lazımdır. Yəni Azərbaycanın maraqlarına xələl getirəcək və kimlərinse əline bəhanə verəcək nələrə yol verilməməlidir”.

Gülyana

AXC- Müsavat hakimiyəti dövründə səriştəsizlikləri üzündən Azərbaycanı parçalanmaq, vətəndaş müharibəsi həddindən çatdırın, ümumi adları “cəbhəçilər” olan iqtidarsızların deyişilməyən niyyətləri kresloya sahiblənməkdir. Hər cür xəyanətə el atan, torpaqları belə ermənilərə satan milli xəyanətkarlar üçün

yegane alınmaz qala isə ulu önder Heydər Əliyev şəxsiyyəti, bu müdrii insana el məhəbbəti, etimadi idi. Xalqı ağır vəziyyətdən qurtarmaq gücünə, idarəcilik təcrübəsinə malik ulu öndər Heydər Əliyev fiziki və mənəvi təzyiqlər göstərməkdən belə çəkinməyen satqınlar dəfələrlə texribatlara el atsalardır, xalqın iradəsi qarşısında məğlub olmuşlardır. O vaxt ölkənin siyasi həyatında, bütün dövlət strukturlarında faktiki olaraq AXC monopoliyası hökm sürdü. Bütün vəzifələrə təyinat üçün yeganə prinsip AXC-ye mənsubiyət idi. Səriştəye, professionallığı, hətta adı savada belə əhəmiyyət verməyən AXC-Müsavat iqtidarsının ölkəni uğurdaşdırıb. Naxçıvan MR Ali Məclisinin Sədri işlediyi müddətdə “Nezavisiməya qəzətə” yə müsahibəsində belə yarıtmaz əsər-idarədən narahatlığını bildirən ulu öndər Heydər Əliyevin vurğuladığı kimi, adı danışq terzi və cəfeng fikirləri ilə dövlətçiliyə ziyan vuranların yol verdikləri səhvələr biri-birindən təhlükəli idi: “Ən xoşagelməzi budur ki, öz fəaliyyətlərinde antiderəmət, bəzən isə terror üsulundan istifadə edənlər özlərini demokrat adlandırlar. Bu isə demokratiya ideyasının özünü dəvərsizləşdirir və buna görə də xalq arasında demokrat sözünün təhqirəmiz səslənməsi təcib doğurmur.”

1992-ci ilə Naxçıvan MR Daxili İşlər Nazirliyinin və Dövlət Televiziya və Radio Verilişleri Komitəsinin binalarının AXC-nin Naxçıvan şöbəsi rəhbərliyinin qeyri-qanuni silahlı dəstələri tərefindən zəbt edilməsində də məqsəd muxtar respublikada rəhbərliyə ələ keçirmek idi. Həmin vaxt muxtar respublika Ali Məclisinin binasının qarşısına toplaşan naxçıvanlılar AXC-nin hərəketlərinin qarşısını aldılar. Ən pisi o iddi ki, iqtidarda olan AXC-Müsavat cütlüyü rəhbərliyi muxtar respublikada baş verənlərə maraq göstərməmiş, dövlət çevriləşlərinə cəhdlerini dəstekləmişlər. Vəziyyətə bağlı Naxçıvan MR Ali Məclisinin fəvqələdə sessiyasında müzakirələr aparılıb, bəyanat qəbul olunsa da, Bakının bəzi dairələri tərefindən telimatlandırıldı-

Milli xəyanəti özlərinə peşə seçənləri heç qəbir də düzəltməz

Mənfur niyyətləri naftalin iyi verən antimillilər “Xarıbülbül”ün möhtəşəmliyindən də nəticə çıxarmırlar

lan başipozuq dəstənin silahlı üzvlərinin blokada şəraitində olan muxtar respublikada sabitliyin pozulmasına yönələn qeyri-qanuni hərəkətləri barədə ciddi tədbir görülmədi. Əksinə, həmin iqtidarda təmsil olunan baş nazir Pənah Hüseynov Naxçıvanın muxtarıyyatının ləğvi ilə bağlı xəyanətkar ideya ilə çıxış etdi.

Bütün əməlləri dövlətə xəyanətdən ibaret olan AXC- Müsavat hakimiyətinin daha təhlükeli hərəkəti Gəncə hadisələri üçün zəmin yaratmaları oldu. Bu cütlüyün hakimiyətindən cana doyan və Azərbaycanı gözləyən təhlükəni hiss edən bütün xalq çıxış yolu kimi dövr siyasetçiləri arasında sayılıb-seçilən müdrik şəxsiyyət Heydər Əliyevi Bakıya dəvət edib, xilaskarının etrafında birləşdi.

Bu günlərdə Naxçıvana səfəri zamanı o dövrə muxtar respublikadaki gərgin, mürəkkəb siyasi vəziyyəti, baş verən hadisələri bir daha xatırladaraq hələ də xəyanətlərini davam etdirən dağdıcı qüvvələrin menfur niyyətlərindən söz açan Prezident İlham Əliyevin bildirdiyi kimi, xalqın Ulu Öndərə sonsuz etimadını özlərinin məhvi kimi anlayan AXC-Müsavat cütlüğünün tarixi xəyanətlərini xalq heç vaxt bağışlamır: “Əlavə olaraq deməliyəm, o vaxt hakimiyətə olan AXC-Müsavat cütlüyü bütün imkanları səfərbər etmişdi ki, Naxçıvanda Heydər Əliyevi devirsilər, öz mariyonetlərini getirsinlər və faktiki olaraq Naxçıvanı da ermənilərə bağışlaşınlar. Onlar buna da hazır idilər, təki Heydər Əliyev amili Azərbaycan siyasetindən götürülsün. Ancaq Ulu Öndərin qətiyyəti, cəsəreti, siyasi müdrikiyi, naxçıvanlıların fədakarlığı bütün bu planları - ermənilərin ve AXC-Müsavat cütlüğünün planlarını alt-üst etmişdir və Naxçıvanı Heydər Əliyev qorunmuşdur, necə ki, ondan sonra Azərbaycanı böyük bələlərə qoruya bildi. 1993-cü ilde ölkəmiz demək olar ki, parçalanırdı, vətəndaş müharibəsi gedirdi və məhz Heydər Əliyev fəaliyyəti nəticəsində biz bu ağır sinəqdan üzüñag çıxa bildik. Məhz bugünkü Zəfərin teməli, bax, o vaxt qoyulmuşdur.”

Sonrakı hadisələr, Ulu Öndərin əsasını qoymuş siyasetin, Prezident İlham Əliyev tərefindən uğurla davam etdirilməsi, Azərbaycanın dünyada qüdretli dövlət kimi tanınması, 44 davam edən müharibəni Zəfərə başa vurub, 30 ilə yaxın davam edən işğala son qoyması da Vətənə xəyanəti özləri üçün peşə hesab edənlərin məcəzini uyğun gel-

mir. İqtidarda olduqları dövrde torpaqlarımızın işğalına səbəb olanlar heç olmasa bu günlərdə belə xalqın sevincinə şərək olmağı özlərinə rəva görmürlər. AXC-Müsavat hakimiyəti dövründə məsul vəzifədə olanlar qazanılmış uğurlarımızı kölgə salmaq üçün erməni təşkilatları ilə əməkdaşlıq edir, ağa qara deyərək xəyanətkar əməllərini təkrarlayırlar.

Şuşanın itirilməsi böyük faciə idi. Bu faciənin günahkarları AXC-Müsavat cütlüyüdür. O vaxt Azərbaycanda hakimiyət, kreslo, daha çox varidata sahib olmaq uğrunda mübarizə aparan AXC-Müsavat cütlüyü Şuşanı faktiki olaraq düşmənə təhvıl verdi. Bu cütlüyü “məsul şəxsi”, riyaziyyat müəlliimi olsa da, müdafiə naziri işləyən Rəhim Qaziyev demişdi ki, Şuşa əldən getsə, başına gülle çaxacağam. Lakin Azərbaycanın incisini ermənilərə təhvıl verən Rəhim Qaziyevin başına çaxacağı güllənin səsi hələ də eşidilmişdir.

Şuşadan sonra Kəlbəcəri düşmənə təhvıl verən, günahsız, əliyalın insanları başdan ayağa silahlanan ermənilərə qarşısında köməksiz qoyub, çıxış yolu nu fərariilik etməkdə gəren o dövrdeki Ali Baş Komandan, dövlət katibi, parlamentin sədri qəcib gizləndilər. Əger müharibə dövründə Ali Baş Komandan qayırsa, bunun adı fərariilikdir və bunu heç vaxt bağışlamama olmaz.

Bəla burasındadır ki, vaxtılı torpaqları ermənilərə təhvıl verənlər hələ de günahlarını etiraf etmək niyyətində deyillər. Ali Baş Komandan İlham Əliyevin başçılığı ilə Milli Ordumuzun torpaqlarımızı işğaldan azad etmələrinə nəinki sevinmirlər, hətta bu Zəfərimizə qara eynək arxasından baxaraq böhtənlər yağırlırlar. AXC sədri Əli Kərimlinin trolları, okeanın o tayında ermənilərə elbir olub Azərbaycan əleyhinə texribatlar aparan Sevinc Osmanqızı kimi digər milli satqınlar da Şuşada keçirilən “Xarıbülbül” festivalına, Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtından, işğaldan azad olmuş digər ərazilərdə aparılan abadlıq-quruculuq işlərinə qara yaxırlar.

Türk dünyasının birlik və həmreyliyi üçün “yaşıl işıq” yandıracaq Zəngəzur dəhlizinin bərpasına belə erməni mövqeyindən yanaşırlar. Anlaşılan budur ki, əqidəsi, məramı ermənilərə xidmətdən ibarət olan antimillilərin illerdən bəri sadıq qaldıqları pula herislik xüsusiyyətləri dəyişilməzdirlər. Görünür ataların “qozbeli qəbir düzəldər” məsəli milli xəyanətkarların boyuna biçilib.

Xuraman İsmayılgızı

Ümidsiz müxalifət siyasi intihar astanasında

İLHAM

S on vaxtlar siyasi arenada diqqətçəkən məqamlardan biri də ondan ibarətdir ki, dağdıcı müxalifət döşərgesinde müşahidə olunan kəskin böhran daha da dərinləşir. Səbəb də, uğursuz siyasi mübarizə də yanlışlıqlara və kobud səhvələr yol verməlidir. Həm də milli və dövlətçilik maraqlarına qarşı çıxmalla daha çox xarici fondların dəstəyinə ümid bəsləməlidir. Məhz bu kimi amillər onları xalqın gözündən salır, lazımsız topluma çevirir. Düzdür, bəzən müxaliflər hərəkətə gəlib, müxtəlif ermənipərest dairələrin sıfarişlərini həyata keçirməklə bu zəifliklərin gizlətməye cəhdler göstərir. Hətta AXCP, “Milli Şura” və Müsavat bir araya gəlmək kimi xülyalarla çıxış edirlər. Ancaq əminliklə deyə bilərik ki, dağdıcı təfəkkürə malik olan ünsürlər indi də guya bir araya gəlmək, nəyə isə həll etmək istəklərinin də, əsində, baş tutmayıcağını da dərk edirlər. Yəni özləri də gözəl anlayırlar ki, birləş arzusu elə kağız üzərində qalacaq. Çünkü müxalifət döşərgesində eyni mövqeyə və fikrə malik iki partiya tapmaq mümkün deyil, bəzən hansısa ideya ətrafında bir masa arxasında eyleşib, dedi-qodudan ibarət səhəbələr edirlər, bu da sadəcə, göründü xarakteri daşıyır. Bəzə xarici fondlara və daxili qüvvələrə bir araya gelmək imkanına malik olduqlarını nümayiş etdirirlər. Nəticədə, xaricdən yeni gözqaməşdirci məbləğdə maliyyə yardımçıları almağa ümid bəsləyirlər. Fakt budur ki, hay-küçüy dağdıcı müxalifət maliyyə dəstəyini xarici dövlətlərdən alırlar. Xarici qüvvələr hansı hanəvanı çalsalar, onlar qol götürüb oynamaya məcburdurlar. Bu isə Azərbaycan dövləti və milli maraqlara qarşı deməkdir.

Yeni Müsavat-AXCP qarşidurmazı yaranır

Əksər siyasi təhlilçilər o fikirdərlər ki, müxalifətin qara günü qalmásında Müsavat partiyası ile AXCP arasında qarşidurmaların yaranması mühüm təsir edən amillərdəndir. İster Ə.Kərimli, istərsə də A.Hacılı bir-birinə güzəştə getmək istəmirlər. Hər zaman ortaq mövqeyin olmamığına görə tərəflər bir-birlərinin günahlandırılalar. Müsavat başşanının müavini Osman Kazımov özünnü “Facebook” səhifəsində yazdığı statusuna iddia edib ki, müxalifətə en böyük zərbəni AXCP və onun sədri Ə.Kərimli vurur: “Müxalifə liderlərinin Azərbaycanda yaranan vəziyyəti birgə müzakirə etmesi barede xoş məramla, demokratik qüvvələrin, cəmiyyətin maraqları namən təklif versə də, Ə.Kərimli bu təklife qarşı çıxb. Təəssüf ki, bir daha məlum oldu ki, Əli Kərimlini ümumi maraqlar deyil, AXCP və “Milli Şura”nın maraqları düşünür”.

Məsələ burasındadır ki, Qarabağ zəferindən sonra dağdıcı müxalif ünsürlər eldə olunan parlaq qələbəyə kölgə salmağa, erməni təfəkkürünə və düşüncəsinə uyğun fikirlər söyleməye başlayıllar.

Siyasi şərhçi Azər Həsət SİA-ya açıqlamasında bildirib ki, uzun illər keçməsinə baxmayaraq, Ə.Kərimli siyasetçi kimi özünü yetişdirə bilməyib: “Bu adam faktiki olaraq siyasetçiyə çevrilə bilməyib. Sadəcə olaraq, 1990-ci illərin əvvəllərində xalq hərəkatının işığında fərəşətlik edib bir qədər öne çıxmışdı və parlamentde təmsil olunurdu. Amma normal sabit və sakit siyaset dənəmində bu şəxs özünü tesdiq edə bilmir. Onun dünənki aqressiyası da oradan qaynaqlanırdı. Düşünürəm ki, istənilən siyasetçi istənilən xoşagelməz suala təmkinlə cavab verməyi bacarmalıdır. Amma bunu Əli Kərimli nümayiş etdirdə bilmədi. Əlbette ki, bu cür yanaşma ilə Prezident İlham Əliyevin yanaşması, ümumiyyətə Azərbaycan xalqının seçim etməsi hər halda mənə elə gəlir ki, siyasetə məşğul olduğunu iddia edən bəzi müxaliflər bir mesaj olmalıdır. Yəni onlar görməlidirlər ki, gerçəkde xalq kimin arxasında gedir və kimə daha çox güvənir”.

Bir sözə, müxalifətin bundan sonra cəmiyyətdə özüne sosial dayaq qazanması mümkünsüzdür. Çünkü tör-töküntülrəndən ibarət olan müxalif qüvvələrə Ə.Kərimli, A.Hacılı və C.Həsənli kimi meydan dövrünün məxluqları rəhbərlik edirlər. Hansı ki, meydan dövründən 30 ildən də vaxt keçməsinə baxmayaraq sözügedən şəxslər dəyişməyiblər. Yalnız deyişen onların avtomobiləri və kostyumlarıdır. Daxili düşüncələri və global dönyanın tələblərinə uyğun siyasi düzənlik dəyişməməsi Ə.Kərimlini, A.Hacılini və C.Həsənlini tarixin arxivinə atmaqla onların siyaseti bazara çevirmələrinə son qoyacaq.

Analar körpələrini niyə dayəyə əmanət edir: məcburiyyətdən, yoxsa...?

Ana: "Uşağımın dayəsini 3 ay izlədim, bir gün kamera yazısına baxanda gördüm ki..."

Onu 9 ay bətninizdə gəzdirdiniz, ağrı və sevincə dünyaya gətirdiniz, gecələr beşiyi başında yuxusuz qaldınız, onu südünlərlə bəslədiniz, onun üçün çox şeydən imtina etdiniz. Amma bir gün problemlər sizi "dürtdü", "isləmək lazımdır", "daha çox pul qazamaq lazımdır" deyə aldatdı. Siz gündüzlər dünyalar qədər sevdiyiniz körpənizdən ayrı qalmalı oldunuz və istəmədən onu başqalarına əmanət etdiniz...

Dayəyə uşağı əmanət etmək olarmı?

Uşaqlarını işləyərək böyüdən analar, uşaqlarını dayəyə əmanət etmənin heyatlarında en çətin verdikləri qerallardan biri olduğunu deyirlər. Bəzi analar məcburiyyətdən, bəziləri könüllü olaraq övladını dayəyə etibar edir. İşə getməyə məcbur olan, övladını tek böyüdən analarımız da az deyil. Lakin öz kefindən geri qalmamamaq üçün bu addımı atanların daha çox olduğu deyilir.

Psixoloqlar məsləhət görür ki, uşağın en azi 3 yaşına qədər ona tərbiyəni valideyn versin. Bu, həm uşaqın psixologiyası, həm özüne güvəni, həm də əhval-ruhiyyəsi üçün vacibdir. Körpələr qidalanma, çımdırılma, geyinmə və təmizliliyi ilə bağlı olan anlarda analarını yanında görmək istəyir. Onların ilk 3 ildə ana qayğısına daha çox ehtiyacı var.

Əgər məcburiyyət qarşısında qalmasa, ana, uşağı heç bir halda dayəyə əmanət etməməlidir. Ola bilər ki, ana çox gənc olsun, uşaq baxımı və tərbiyəsi barədə anlayışı olmasın, bu zaman işə dayə götüre bilər, amma dayə əsas baxıcı kimi deyil, köməkçi kimi olsa yaxşıdır. Körpə etrafında daim anasını görəndə daha çox sevinir. Amma mütləq dayənin köməyindən istifadə edəcəksinizsə, o zaman bəzi şərtlərə əməl etməniz mütləqdir.

Dayəni işə götürəndə onuna mütqavilə bağılamaq əsas şərtlərdən biridir. Əger ciddi probleminiz yaranmasa, yaxşı olar ki, 3 yaşından övladınıza eyni dayə baxsın. 3 yaşında bağçaya verəcəyiniz uşaq tez-tez dayə deyişməsindən təsirlənə bilər. Uşaqınızın gecələr öz yanınızda yatmasına imkan yaradın. Bu onun həm əqli, həm ruhi, həm də fiziki sağlamlığı üçün vacibdir. Uşaq həftə sonunda, bayram və tətil günlərində valideynləri ilə birlikdə olsa daha məqsədəy়un olar.

Yaxşı dayəni necə müəyyən edək?

İlk növbədə, işə götürəcəyiniz dayənin uşaqınıza baxmağa həqiqətən yararlı olduğuna əmin olun, ola bilər ki, onu yalnız aldığı əmək-haqqı maraqlandırsın və bu da sizin və uşaqınızın tehlikədə olmasına ilkin göstəricisidir. Dayənin uşaqınıza öz evinizdə baxmasını

şərt qoyun. Dayənin dünyagörüşü və təhsili barədə maraqlanın və övladınıza baxmasına qərar verdiyiniz dayəni ona hiss etdirmədən izleyin.

Övladına dayə axtaran hər bir valideynin diqqət edəcəyi xirdalıqlar var. Pedaqoq və psixoloqların məsləhələri esasında təcrübəsiz analara dayə seçimində destək olmasi üçün kiçik tövsiyələr hazırladıq.

- Xələdindən:
- X Təmiz, intizamlı və dürüst olmalı,
- X Ailə həyatı qaydasında olmalı,
- X Dəqiq və cəld olmalı,
- X Mehriban və gülərzü'lü olmalı,
- X Ən azı 1 uşaq böyütmüş olmalı,
- X Məsuliyyəti olmalı,
- X Ünsiyyəticil olmalı,
- X Tam olmasa da, körpənin anasına həm xasiyyət, həm də görünüşcə bənzəməli,
- X Səbərlilik olmalı,
- X Savadlı, öz üzərində işləyən olmalı,
- X İşinə mane olacaq bir problemi olmamalı,
- X Siqaret çəkməməli, içki içməməlidir.

Uşağı doğan yox, böyüdən onun anasıdır

Heç bir normal ana övladını kimsəyə əmanət etmək istəmez. İstisna hallar da var, amma bu çox cüzi faiz təşkil edir. Bir qayda olaraq bütün analar vaxtının çoxunu övladı ilə keçirmək istəyir. Amma həyat şərtləri bəzən buna imkan vermir.

Anaların işləmək kimi bir məcburiyyəti de olur. Bir çox analar işə gedə bilmək üçün övladını dayəyə

əmanət edirsə, bəzi analar sərbəst gəzib-dolaşmaq, sərbəst həyat tərzi sürmək üçün övladına baxmaqdan imtina edir.

Övladın anaya ehtiyacı olan əsas dövr ana südü ilə qidalandığı (2 yaşadək) zamandır ki, bu müdəddə bir çox analar övladını özü qidalandırır. Amma bəzi qadınlar da bundan könüllü və şüurlu formada imtina edərək uşaqın dayə tərefindən süni qidalarda qidalanırılmasını tələb edir.

Unutmaq lazım deyil ki, uşaq

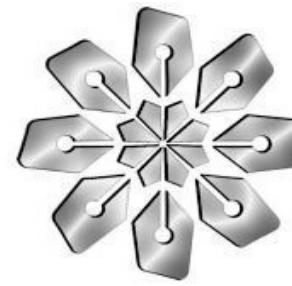
bütün həyatı boyu öz anasını onu doğduğu üçün yox, ona qayğı göstərdiyi üçün sevir. Uşaqın qayğıya daha çox ehtiyacı olduğu vaxtlarda onu başqasına əmanət etmək onun ana sevgisini daha az qəbul etməsinə və qeyri-sağlam psixolojiyada formallaşmasına səbəb olur.

Rusiyada bir neçə il bundan qabaq çox maraqlı bir tədqiqat aparılıb. Məlum olub ki, cinayet töredən azyaşlıların 80 faizindən çoxu, ana südü ilə qidalanmayanlar, ana qayğısı görmeyənlərdir. Bu problemi həll etmək üçün Rusiyada dövlət tərefindən ciddi programların həyata keçirilməsinə başlanıb.

Dayəyə uşaq əmanət edən ananın nümunəvi davranışları

Yaxından tanıdığım bir qadın işləmək məcburiyyətində olduğu üçün 5 aylıq övladını dayəyə əmanət etmişdi. Amma işləyir deyə övladını ana südündən məhrum etmədi. Səhər körpəni emzirir, qalan südüni sağıb uşaqın qida şüşəsinə qoyur, öz yun paltarlarından birinə bükür və uşaqın beişiyine qoyur. İki saatdan sonra acan uşaq dayə həmin südü verir.

Süd ananın paltarına büküldüyü üçün körpə anasının qoxusunu hiss edir və südü rahatlıqla əmir. Ana nahar fasılındən qaćaraq gəlib körpəni yenə emzirir, eyni qayda ilə südünü sağıb qoyur və yenidən işə qayıdır. Körpə növbəti dəfə acanda da sağılmış südə qidalandırılır və yenidən acana qədər ana işdən qayıtmış olur. Həmin ananın övladına baxan dayə də onun bu hərəkətindən həmişə ağızdolusu danışır, indiyədək gör-

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Gender, ailə və demografiya məsələlərinin işıqlandırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

düyü analarla müqayisə edincə də gözləri yaşıdır.

Bəs analar dayəni işə götürərkən nələrə hazır olmalıdır?

Psixoloqlar bir çox anada bu prosesin çox da asan olmadığını müşahidə edirlər. Hətta bəzi analar var ki, övladını əmənət etdiyi dayəni tez-tez dəyişir və bununla da uşaqının dayəyə bağlanmasıının qarşısını almaq istəyir. Psixoloqlar deyir ki, analar uşaqın dayəyə bağlanmasından qorxmasın, əksinə, tez-tez dayəsi dəyişən uşaqın psixoloji problemləri yaranıb.

Analar övladını güvəndə hiss etmək üçün əvvəlcə öz üzərində işləməlidir. Övladını dayəyə etibar edən analar dayə ilə qulluqcu kimi davranmamalıdır. Bu əlaqənin peşəkar və professional bir iş elaqəsi olduğu düşünmək və işə götürüdünyüz dayəyə güvənməyi öyrənmək lazımdır. Unutmaq lazım deyil ki, o bu işdə sizdən daha təcrübəlidir.

Əgər hər hansı bir problem yaranarsa, onun həllini zamanın axarına buraxmayın, hər şeyi danışaraq həll etməyə çalışın. Bu güne qədər adət etdiyiniz ev dizayını bir qədər dəyişin və bu dizaynda dayənin fikirlərini nəzəre alın. Övladınızı dayəyə əmanət etməzdən qabaq onunla 2 həftə hazırlıq prosesi keçin.

Psixoloqlar bildirir ki, ana övladını qəfildən dayəyə əmanət edib getməməlidir. Ən azı 2 həftə uşaq həm dayəsini, həm də anasını bir arada görməlidir ki, hər ikisine eyni dərəcədə güvənməyi öyrənsin.

Ana: "Uşağımın dayəsini 3 ay izlədim, bir gün..."

Bizim cəmiyyətdə övladını dayəyə etibar edən valideynlər bir o qədər də çox deyil. Nisbətən maddi imkanı yaxşı olan ailələr də bunun tərefdarı deyil. Amma müasir-ləşən adətlər, dəyişen ənənələr bu yönə də öz təsirini göstərməkdədir. Bizim insanlar da yavaş-yavaş övladlarını dayəyə etibar edirlər. Bu çox vaxt, bir qədər əvvəl dediyimiz kimi, məcburiyyətdən də ola bilir.

Müsahibimiz Ayten adlı gənc anadır. Ayten Həsənova övladları üçün dayəni işədüzəltmə bürosu vasitəsi ilə tapıb. Dayə ixtisasca pedaqoqdur: "Mən işədüzəltmə bürosundan xahiş etmişdim ki, dayənin mütləq özü də ana olma-

lidir, analıq hiss olmayan qadın-dan peşəkar dayə də olmaz deyə düşünürəm. 3 ay dayəni izlədim, çünki ondan önceki dayədən nəzəri qalmışdım. Eve nəzarət kamerası da yerləşdirdik, dayənin xəbəri olmadan təbii ki. İşə götürəndə qoyduğum şərtlərdən biri də o idi ki, uşaqları öpməsin. Bir gün axşam eve gələndə kamera yazısını izləyəndə gördüm ki, uşaqların başını siğallayıb, qucağına alıb və sadəcə əlinən öpüb. Bu davranışından sonra ona güvəndim. İndi mən uşaqlara acıqlananda onun üstüne qaçırlar, onu qucaqlayırlar".

Bizə həqiqətən də dayə lazımdır?

Hər gün mediada görürük, oxuyuruq, dinləyirik- nə qədər uşaq öz dayəsi tərəfindən zoraklığa məruz qalır. Bu əvvəllər bizə yad bir hiss ididi, yalnız xarici telekanallarda bu barədə xəbərlər görürük. Amma son illər bizim cəmiyyətdə də bu cür hadisələr çox olur. Bu səbəbdən də övladınızı dayəyə etibar etməzdən yaxşı fiqirleşmək lazımdır. Əvvəlcə özünüzə sual verin: Bizə dayə lazımdır mı?

Əgər bu vacib deyilsə, onu özünüz tərbiyə edin və bu prosesdə ailə üzvlərindən də dəstək alın. Çünkü nə qədər təcrübəsiz olsada, körpənin öz anasına ehtiyacı var. Siz uşaq baxımı barədə böyüklerinizdən məsləhət ala bilərsiniz, dünyaca məhşur uşaq baxımı kitablarından çox şey öyrənə bilərsiniz.

Yox, əgər düşünürsünüz ki, sizə dayə mütləq qaydada gərəkdir və onsz uşqə baxmaq elinizi gelməz, o zaman çalışın ailədən biri ilə bu barədə razılığa gələsiniz. Bu uşaqın nənələrindən biri də ola bilər, yaxın qohumlardan biri de. Onunla açıq olun və övladınıza baxmasını xahiş edin, amma savad və dünyagörüşünün yetəri olmasından əmin olun. Körpə ona yad olan hər hansı bir dəyədənse üzünü tez-tez görüdüyə yaxın qohumlardan biri ilə vaxt keçirməkdən razı qalacaq.

Təbii ki, bütün cəhdlərimiz körpəmizin daha yaxşı, daha sağlam və daha güvenli bir şekilde böyüməsi üçündür. Bu prosesdə bütün yaxınların dəstəyini qəbul edin. İşləmək məcburiyyətindən olساq belə, övladımıza zaman ayırmadan daha vacib işimizin olmadığını da unutmayaq.

Lale Mehrali

Qəzet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

22 may

**“Tottenham”in futbolçusu Harry Kane karyerasını
“Manchester Siti”də davam etdirmək istəyir. Qol.az “The
Times”ə istinadən xəbər verir ki, ingiltərəli hücumçu yeni
mövşümdən daha iddialı klubda çıxış etməyi düşünür.**

SOS

Keyn “Tottenham”i bu klubda dəyişir

Mançester təmsilçisi 27 yaşlı hücumunu komandanın ayrılaçığı açıqlanan Serxio Aqueronun əvəzinə heyətə cəlb etmək isteyir. Qeyd edək ki, Keyn bu mövsüm “Tottenham”lə 47 oyunda 32 qol vurub. Onun klubla müqaviləsi 2024-cü ilin yayına qədər olsa da, mövsümün sonunda komandanın ayrılaçığı gözlənilir.

Son səhifə

**Mahirin “Legiya”dakı
illik gəliri açıqlanıb**

Futbol üzrə Azərbaycan milli komandasının hücumçusu Mahir Emrelinin bu yay “Qarabağ”dan ayrılaçığı artıq dəqiqləşib. SİA xəbər verir ki, Ağdam klubunun baş məşqçisi Qurban Qurbanov da futbolçunun karyerasını ölkə xaricində davam etdirəcəyi ni təsdiqləyib.

Mahirin Polşanın “Legiya” klubu ilə bütün məsələlərdə razılığa gəldiyi bildirilir. Böyük ehtimalla Varsava təmsilçisi tezlikle bütün məsələləri yoluna qoyacaq və bu transferi rəsmən açıqlayacaq.

Polşa mətbuatının yazdığına görə, millimizin hücumçusu yeni klubunda ilinə 300 min avro maaş alacaq. Bu, onu ən yüksək maaş alan azərbaycanlı futbolçuya çevirəcək. “Bakı”nın yetirməsi olan Mahir 2015-ci ildən “Qarabağ”ın uğurları üçün çalışırdı. 23 yaşlı futbolçu geridə qalan mövsümdə Ağdam klubunun heyətində bütün turirlər çərçivəsində 30 matça çıxb, 22 qola imza atıb.

Xəbərdarlıq: “Energetik içki icənlər bu xəstəliyə düşər”

lar energetik içkilər bağlı olkədə deyil, onu içirlər ki, sərinləsin. Lakin fizikanın çox bəsit qanunu var. Cisim, bədən o zaman sərinlənir ki, ondan enerji ayrılsın. İnsanlar ele bilir ki, həmin içkiləri içəndə sərinləşirlər, əksinə ondan enerji alır. Bu təhlükeli içkilərin Azərbaycan bazarında yayılmasının səbəbi odur ki, buna tələb var. Birmənali şəkildə energetik içkilərin idman yarışlarını sponsor olmasına həmişə eleyhinə olmuşam. Xüsusən velosiped yarışlarının tam eleyhinə olmuşam”.

Eyyub Hüleynov həmçinin qeyd edib ki, Qida Tehlükəsizliyi Agentliyi əhalinin sağlamlığını nəzəre alaraq, energetik içkilərin tərkibinin yaxşılaşdırılması üçün bir il önce müəyyən standartlar qəbul etdi: “Hazırda ölkənin əmtəə bazarına daxil olan energetik içkilərin əksər hissəsinin tərkibi nisbətən təhlükəli, öyrəşdirici maddələrdən xeyli azaddır. Lakin tam azad deyil. Təəssüflər olsun ki, energetik içkiləri usaqlar da içir. Həmin içkilərin qablaşdırmasının üzərində energetik içkilərin 18 yaşına çatmayan insanlara və hamile qadınlara satışı məsləhət görülmür. Zəifə, xəstə üçün zərərlə olan bir

içki güclü, sağlam adama xeyir edə bilərmi? Məntiq burada hardadır? Birmənali şəkildə energetik içkilər insanlarda asılılıq yaratmaqla bərabər həmdə onların orqanizmlərini məhv edir. Ona görə də insanlar energetik içkilərdən uzaq durmalıdır. Lakin bu bazar iqtisadiyyatıdır. Dünyanın hər yerində dövlətlərin maraqları, iqtisadiyyatı gücləndirmək, bündcə pul cəlb etmək. Ona görə də dünyadan hər yerində satılır. Lakin insan həyatı və sağlamlığı arxa plandadır. Ona görə də vətəndaşları mən energetik içkilərdən uzaq olmağa çağırıram. Onu süfrələrə getirməsinlər. Mümkündürse bəlediyələr məktəblər. Valideyn birliliklər iş aparmalıdır ki, insanlar energetik içkilərdən uzaq olsunlar”.

Arzu Elsevərqizi

İntihar edən polis öldü

Bakıda sevgilisini öldürdükdən sonra intihara cəhd edən polis əməkdaşı Həsən Osmanov xəstəxanada ölüb. SİA xəbər verir ki, onun həyatını xilas etmək mümkün olmayıb.

Qeyd edək ki, öten gün günorta saatlarında Yasaşmal rayonu ərazisində rayon polis idarəsinin əməkdaşı, 1995-ci il təvəllüdü Həsən Osmanov qışqanlıq zəminində tabel silahından atəş açaraq, tanış - 1996-ci il təvəllüdü Fatimə Hüseynovanı qətlə yetirib, özü isə başına gyllə vuraraq intihara cəhd edib.

ELAN

Bakı şəhəri, Mir Cəlal küçəsində yerləşən Kitablı MTK tərəfindən Əkbərov İltifat Əkbər oğlunun adına verilmiş 51,7 kv.m-lıq qeyri-yaşayış sahəsinə aid müqavilə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Baş redaktor:

Bəhruz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az
Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müellifin
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet “Ses”in komputer mərkəzində yığılın, sahifələrin.
“Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur.
Qəzətdə AzərTAC və SİA agentliklərinin
məlumatlarından istifadə olunur.

Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 4600